

NOMASCUS

ZOO JIHLAVA

VÝROČNÍ ZPRÁVA

2018

THE ANNUAL REPORT

ZOO
JIHLAVA

ZOO JIHLAVA

Zoologická zahrada Jihlava,
příspěvková organizace
Březinovy sady 5642/10
586 01 Jihlava
Czech Republic

Právní forma příspěvková organizace
IČO 00404454
DIČ CZ00404454
Telefon +420 567 573 730
E-mail info@zoojihlava.cz
www www.zoojihlava.cz
Název Zoologická zahrada Jihlava,
příspěvková organizace
Sídlo Březinovy sady 5642/10,
586 01 Jihlava
Česká republika

Zřizovatel Statutární město Jihlava
Sídlo Masarykovo náměstí č. 1,
586 01 Jihlava
IČO 00286010

Jihlava

Primátor města PaedDr. Ing. Rudolf Chloupek (do 1. 11. 2018)
Primátorka města MgA. Karolína Koubová (od 2. 11. 2018)

Statutární zástupce zoo

Ředitelka Ing. Eliška Kubíková (do 30. 6. 2018)
Adresa Hybrálec 96, 586 01 Jihlava

Ředitel Ing. Jan Vašák (od 1. 7. 2018)
Adresa Bradlo 16, 588 21 Velký Beranov

Zoo Jihlava je členem
Zoo Jihlava is a Member of

World Association of Zoos
and Aquariums | **WAZA**
United for Conservation

UCSZO
UNIE ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH
ZOOLOGICKÝCH ZÁHRAD

ize
INTERNATIONAL ZOO
EDUCATORS
ASSOCIATION

Changing the Future for Wildlife

Fotografie na obálce:
Tygr sumaterský (*Panthera tigris sumatrae*),
foto: Ondřej Chvátal

VÝROČNÍ ZPRÁVA

THE ANNUAL REPORT

2018

Hříbě zebry Burchellovy (*Equus quagga burchellii*)

Úvodní slovo ředitele / Director's opening words	4
Hospodaření a ekonomická činnost / Financial report	6
Státní dotace Ministerstva životního prostředí ČR, Program „Příspěvek zoologickým zahradám“ Funds from the state budget granted by the Ministry of the Environment of the Czech Republic, The financial scheme to support licensed zoological gardens	10
Personální obsazení / Staff	11
Pracovní výročí / Employment anniversary	12
Marketing a vzdělávání, Akce pořádané pro veřejnost / Marketing and education, Visitor events	13
Centrum environmentální výchovy PodpoVRCH / „PodpoVRCH“ Environmental Education Centre	15
Spolupráce se sdělovacími prostředky / Cooperation with the media	17
Pod křídla – symbolická adopce zvířat v Zoo Jihlava / Under the wings: Symbolic animal adoption in Zoo Jihlava	18
Chovatelská činnost / Animal management	20
První úspěšný odchov outloňů malých (<i>Nycticebus pygmaeus</i>) v jihlavské zoo The first-ever pygmy slow lorises (<i>Nycticebus pygmaeus</i>) bred and reared with succes in Jihlava Zoo	25
Chov a odchov babirus sulaweských (<i>Babyrusa celebensis</i>) v Zoo Jihlava Babirusas (<i>Babyrusa celebensis</i>) bred and reared in Jihlava Zoo	26
Cesta na Jersey za poznáním Durrellovy zoo / Jersey trip to discover Durrell's zoo	28
Spolupráce Zoo Jihlava na vědeckovýzkumné činnosti / Co-operation on science and research activities	30
Účast na mezinárodních konferencích a na odborných komisích UCSZOO Participation in international conferences and UCSZOO specialist committee meetings	32
Výstavba a údržba / Capital development and maintenance	33
Zahradnická činnost / Horticulture	34

ÚVODNÍ SLOVO ŘEDITELE DIRECTOR'S OPENING WORDS

Vážení kolegové, přátelé a příznivci jihlavské zoologické zahrady,

poprvé píši úvod k výroční zprávě naší instituce. Při této milé povinnosti se však cítím trochu nespůsobilý. Je to pro mě výzva a závazek, ale zároveň to vnímám tak trochu jako troufalost z mé strany. Doufám, že tento pocit nebude natolik svazující, aby se do textu negativně promítnul.

Dá se říci, že do pozice ředitele jsem přeskočil z jednoho rozjetého vlaku na druhý rozjetý vlak. Do poloviny roku 2018 jsem působil jako vedoucí zoologického oddělení. To byl ten první vlak, který byl dlouhou dobu mým působištěm. Na různých pozicích to bylo více než 24 let, přičemž bych mohl počítat i roky „vojny“, tedy civilní služby. Za tuto dobu jsem zažil vlny úspěchu a euforie, ale také doby zklamání a pocitů hořkosti. Teď naskakuji do druhého rozjetého vlaku, tedy do řízení instituce, kterou znám z jiného úhlu pohledu. Jako výhodu vnímám samozřejmě znalost prostředí, ve kterém jsem měl šanci profesně vyrůst. Začínám s určitou představou, kterou se budu snažit naplňovat. A naplňovat představy by nebylo možné bez všech lidí, kteří spolu se specifickým a z mého subjektivního pohledu nesmírně krásným prostředím zoologické zahrady tohle prostředí spoluvytvářejí.

Abych ale zhodnotil uplynulý rok, měl bych projít alespoň pár dat, ačkoli jako biolog tuhle kategorizaci nemám zrovna rád. Zoologickou zahradu Jihlava navštívilo v roce 2018 celkem 333 016 návštěvníků, což je historicky druhé největší číslo. Oproti rekordnímu roku 2016, kdy k nám našlo cestu celkem 334 429 návštěvníků, je to pouze o 1 413 lidí méně. Dá se říci, že to je návštěvnost za jeden průměrný den v sezóně. Hranici 300 000 návštěvníků se podařilo překonat už třikrát po sobě, což je samozřejmě závazek do dalších let, ačkoli jsme vždy závislí na vývoji počasí v průběhu roku a v neposlední řadě i na ekonomické kondici domácností.

Ing. Jan Vašák
Ředitel / Director

Rok 2018 byl úspěšný i chovatelsky, podařilo se odchovat, či alespoň rozmnožit několik druhů, u kterých se to v minulosti nedařilo. Tento výčet najdete na dalších stranách výroční zprávy. Nemohu však nezmínit významný odchov mláďete babirusy sulaweské (*Babirusa celebensis*), který se podařil u samice dovezené do Jihlavy v rámci GSMP (Global Species Management Plans – Plány globálního managementu druhů) ze St. Louis. Zoologickou zahradu prezentují navenek hlavně zvířata, ale neobejde se bez dalšího servisu. Z pohledu návštěvníka je důležitá možnost občerstvení, funkčních a čistých toalet, informačního systému, čistého a příjemného prostředí. Zoologická zahrada se nepohybuje ve vzduchoprázdnu, žijeme v ekonomickém a právním prostředí. Musíme platit za služby, krmiva, materiál, energii, vodu... To vše musí proběhnout v souladu se zákony a předpisy. Zoologická zahrada také bere na svá bedra velkou část zodpovědnosti ve vzdělávání široké veřejnosti na poli biologie a ochrany přírody. Další povinností zahrady je vhodně užívat a spravovat stávající stavby a budovat nové expozice. I toto probíhá víceméně skrytě a za plného provozu. Všechny tyto činnosti musí zajistit poměrně pestrá a různorodá skladba lidí, optimálně tak, aby nic zásadního nepoznala ani námi chovaná zvířata, ani naši návštěvníci. A za každý takový den patří všem lidem pracujícím v zoologické zahradě obrovský dík.

Tamarin vousatý (*Saguinus imperator*) s mláďetem

Zoologická zahrada Jihlava je dlouhodobě nejvyhledávanějším turistickým cílem na Vysočině. Naplňuje řadu funkcí od ochrany přírody až po vzdělávání a je také významnou kulturní institucí přesahující hranice města Jihlavy a kraje Vysočina.

Kromě zaměstnanců a jejich obětavé práce je potřeba vyzdvihnout zcela zásadní podporu zřizovatele, statutárního města Jihlavy, významná je podpora Kraje Vysočina a Ministerstva životního prostředí ČR. Děk patří také všem sponzorům a adoptivním rodičům. Nesmím zapomenout na bezproblémové nájemce a dodavatele.

Úplným závěrem mi dovoluji ještě drobnou poznámku ke změně tváře výroční zprávy. Může to být trochu v rozporu s mým přesvědčením, že jen hlupák bourá předchozí pomníky proto, aby si postavil své vlastní. Chtěl bych však tímto krokem pouze navázat na určitou tradici, kterou byl v minulosti „Concolor“, tedy výroční zpráva Zoo Jihlava. Od té doby se nám z Concolora stala prostá výroční zpráva a z gibbonů chocholatých, našich erbovních zvířat, se stalo několik druhů. Tedy ne že by došlo k jejich vývoji, ale prostě se změnil vědecký pohled na jejich taxonomii. A ačkoli jsme nijak nezměnili jejich druhovou skladbu v našem chovu, tak už nechováme gibbona druhu *Hylobates concolor gabriellae* ale *Nomascus gabriellae*. A tak se změnila výroční zpráva Concolor na Nomascus.

Doufám, že zde naleznete informace, které pro vás budou užitečné. Protože o to by nám mělo jít především.

Pelikán bílý (*Pelecanus onocrotalus*)

SUMMARY:

Dear colleagues, friends and supporters of the zoo in Jihlava Zoo, It is the first time I am drafting the welcome address for our institution's annual report. I am happy to perform this pleasurable duty, but I feel a little shy at the moment. I take it as a challenge and commitment, but I also perceive it as a bit of boldness on my part. I hope that this will not feel too confining to translate negatively into my text.

One could say that taking the director's post was about changing two trains. By mid 2018, I worked as a head animal curator – that was Train 1 that had long been my key workplace. It took me, as part of several roles, more than 24 years when including the years of my alternative military service. Throughout this period, I experienced waves of success and euphoria taking turns with those of disappointment and feelings of bitterness. Now I am hopping into another bullet train – that is, steering an institution that I had been familiar with from a different viewing angle. In doing so, I can feel the advantage of being knowledgeable of the settings in which I had a chance to grow as a professional. To start with, I have a certain idea which I am going to try to fulfil. Needless to say, fulfilling ideas would not be possible being there not all of the people who generate the settings, working their way supported by the special and – from my subjective perspective – beautiful grounds of a zoological park.

If I was to review the last year, however, I should browse through at least some data, although as a biologist I do not really like categorisations like that. In 2018, Jihlava received a total of 333,016 visitors – the second to the largest number in its history. Comparing against 2016, when 334,429 guests found their way to the zoo, it is only 1,413 people less. One can say that this is a number equalling one standard day in the high season. The mark of 300 thousand visitors has been swept three times in the row, which of course is a commitment for the future, even though things are always dependent on the development of weather in the course of the year and, last but not least, on the economic fitness of households.

The last year was successful in terms of breeding, too. Rearing or at least reproducing was successful in several species that were included in the “failed” column of the list the years before. While the overview of achievements can be found on the pages that follow, I cannot fail to mention the important offspring in babirusas (*Babirusa celebensis*) where breeding and rearing efforts met with success in case of the female imported to Jihlava from St. Louis as part of GSMP.

While externally, the zoo is chiefly presented by animals, various services are also essential. From the visitor perspective, the availability of facilities offering a meal or snack, clean and functional toilets, good signage and a nice and cosy setting is also key.

The zoo is not running up and down in a vacuum – we found ourselves in an economic and legal environment. We have to pay for services, feedstuffs, material, energy, water and the like. All of this must be underway in compliance with laws and regulations. The zoo also assumes a good portion of responsibility in educating general public in the field of biology and conservation. Other than the above, the zoo needs to use and manage existing facilities properly and build new exhibits. This is more or less underway while the zoo is running at full speed. All of these activities need to be provided by quite a variety and diversity of people; ideally, without our animals or visitors even being able to know. Each such a day is something to say big thanks for to all those working at the zoo.

The zoo in Jihlava has been, in the long term, the most popular tourist destination in the Czech-Moravian Highlands. In addition to fulfilling a variety of functions from conservation to learning, it is also a major cultural institution reaching beyond the boundaries of the city of Jihlava and the Vysočina Region.

While staff members and their unwavering dedication to work must be definitely applauded, there is also the absolutely essential support from the founder - the Statutory City of Jihlava - which needs to be highlighted, in addition to the significant assistance being received from Vysočina Region and the Ministry of the Environment of the Czech Republic. Thanks also go to all of the donors and animal fosters. I also should not forget the seamlessly operating lessees and suppliers.

At the very end of this opening address, please let me have just one small remark to the changed face of the annual report. This may be a little bit in conflict with my thinking that only fools put down the monuments of their predecessors in order to put up their own ones. However, I would like to do this step only to connect to a tradition that “Concolor” – that is, the annual report of Jihlava – once presented in the past. Since then, Concolor has become a standard annual report and the black-crested gibbon, the zoo's flagship animal, has split to form multiple species. Not that the species continued to evolve - rather, the scientific view of the species taxonomy had changed. So without altering the species' composition in our stock, we no longer hold *Hylobates concolor gabriellae* gibbons – instead, we keep *Nomascus gabriellae*. Hence the change in the name of the annual report from Concolor to Nomascus.

I hope that you will find the facts available in this publication useful for you because this is what should be our ultimate focus.

HOSPODAŘENÍ A EKONOMICKÁ ČINNOST

FINANCIAL REPORT

DOTACE, PŘÍSPĚVKY A DARY

Zoologická zahrada Jihlava obdržela od svého zřizovatele, kterým je statutární město Jihlava, na rok 2018 provozní příspěvek ve výši 18 899 050 Kč.

Dalšími cizími zdroji financování činnosti zoo byla dotace Ministerstva životního prostředí ČR ve výši 948 362 Kč určená na úhradu nákladů na krmiva spojených s chovem ohrožených druhů světové fauny a dále na úhradu nákladů souvisejících s chovem zvláště chráněných druhů živočichů, vzácných a vymírajících plemen domácích zvířat a na osvětu v oblasti ochrany přírody, především ve smyslu Úmluvy o biologické rozmanitosti. V oblasti financování nákladů spojených s vytvářením pracovních míst veřejně prospěšných prací získala zoo účelovou dotaci od Úřadu práce v Jihlavě z Evropského sociálního fondu ve výši 610 104 Kč.

Do rezervního fondu přispěli zoologické zahradě dárci v rámci projektu symbolická adopce zvířat v zoo celkem 389 678 Kč. Prostřednictvím veřejné sbírky a dárcovských SMS získala zoo prostředky ve výši 60 289 Kč. Společnost CPI Jihlava Shopping poskytla zoo účelový dar ve výši 50 000 Kč na výsadbu stromů a keřů v areálu zoo.

Kraj Vysočina poskytl investiční dotaci na vybudování cykloboxů ve výši 500 000 Kč.

CELKOVÉ VÝNOSY

V roce 2018 dosáhly celkové výnosy výše 55 896 385,85 Kč. Z toho 7 192 541,20 Kč činí celkové výnosy z doplňkové činnosti.

Z celkových výnosů tvoří největší podíl tržby ze vstupného v hlavní činnosti, které dosáhly 25 958 469,50 Kč.

Do doplňkové činnosti patří tržby z parkovného 1 870 920,95 Kč, tržby z pronájmů 2 371 326,48 Kč, tržby z prodeje zboží 2 006 468,88 Kč, tržby z prodeje zvířat 145 586,48 Kč a ostatní výnosy 598 443,41 Kč, mezi které patří zejména tržby z reklamy.

CELKOVÉ NÁKLADY

Celkové náklady v hlavní i doplňkové činnosti dosáhly výše 55 891 369,58 Kč. Z toho 5 797 199,10 Kč jsou náklady na doplňkovou činnost.

HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK

HV hlavní činnost - ztráta	-1 390 325,83 Kč
HV - doplňková činnost - zisk	1 546 922,10 Kč
HV celkem	156 596,27 Kč
Daň z příjmu	151 580,00 Kč
HV po zdanění	5 016,27 Kč

INVESTICE

Stavby a budovy

Cykloboxy	579 431,86 Kč
-----------	---------------

Stroje a zařízení

Traktor Kioti s příslušenstvím	822 000,00 Kč
--------------------------------	---------------

Technické zhodnocení svěřeného majetku

Střecha přístřešku pro tapíry	153 000,00 Kč
Biofiltrace v objektu pro tuleně	134 960,00 Kč
Navýšení plotu výběhu pro vlky	812 963,00 Kč

Bc. Hana Krejčová

Vedoucí ekonomicko-marketingového odd.
Head of Finances and Marketing Dpt.

Expozice tuleňů obecných (*Phoca vitulina vitulina*)

Kusu liščí (*Trichosurus vulpecula*)

ÚDAJE O MAJETKU

DLOUHODOBÝ MAJETEK VE VLASTNICTVÍ ZŘIZOVATELE SVĚŘENÝ K HOSPODAŘENÍ

Druh majetku	SÚ	Stav k 1. 1.	Nově pořízeno		Vyřazeno	Stav k 31. 12.
			Koupí	Předáním od zřiz.		
Dlouhodobý nehmotný	013	250 485,00	0,00	0,00	0,00	250 485,00
Drobný nehmotný	018	279 183,76	7 900,00	0,00	0,00	287 083,76
Dlouhodobý hmotný	021	186 628 597,01	1 680 354,86	0,00	0,00	188 308 951,87
Dlouhodobý hmotný	022	12 079 636,84	822 000,00	0,00	948 617,00	11 953 019,84
Drobný hmotný	028	10 924 631,85	517 368,26	0,00	609 459,88	10 832 540,23
Dlouhodobý hmotný	031	15 670 468,00	0,00	509 612,00	0,00	16 180 080,00

DLOUHODOBÝ MAJETEK VE VLASTNICTVÍ ZOO

Druh majetku	SÚ	Stav k 1. 1.	Nově pořízeno		Vyřazeno	Stav k 31. 12.
			Z dotací	Z darů		
Drobný hmotný	028	40 100,00	0,00	0,00	0,00	40 100,00

ZHODNOCENÍ DOPLŇKOVÉ ČINNOSTI

PROVOZOVÁNÍ PARKOVIŠTĚ

Způsob provozování parkoviště zůstal v porovnání s předchozími roky nezměněn. Sazby parkovného byly zachovány, tj. ve zvýhodněné výši pro návštěvníky zoo (40 Kč za den), pro ostatní uživatele parkoviště 20 Kč za hodinu a pro autobusy ve výši 140 Kč za den. Před zahájením hlavní sezóny došlo ke generální opravě automatického parkovacího systému, který byl již dvě předchozí sezóny ve špatném stavu, a na odstraňování závad nestačily běžné servisní zákroky. Pro zajištění obsluhy parkoviště byl opětovně využit příspěvek Úřadu práce v Jihlavě (dotace z prostředků ESF) na vytvoření míst veřejně prospěšných prací. Tím mohl být chod parkoviště zajištěn na požadované úrovni. Tržby z parkovného dosáhly výše 1 871 000 Kč, což je o 100 000 Kč více, než v roce předcházejícím. Jedno parkovací místo bývá při naplnění kapacity využito dvakrát za den.

Překvapivě pozitivně se na zajištění organizace parkujících projevila uzavírka brněnského mostu, která trvala od 1. dubna do 31. října. Pozitivně proto, že zaměstnanci organizující dopravu při naplnění parkoviště informovali příjíždějící řidiče již na sjezdu z hlavní brněnské silnice a v případě uzavírky tak měla auta možnost se jednoduše otáčet a odjíždět zaparkovat na jiná místa (nejčastěji na parkoviště k obchodnímu domu Tesco). Při plném silničním provozu vznikají právě na tomto místě dopravní komplikace.

PRONÁJEM PROSTOR

Stěžejní v této činnosti jsou pronájmy prostor pro poskytování služeb návštěvníkům. Jedná se o prostory pro gastronomii, prodej zboží - dárků, upomínkových předmětů i živých rostlin. Dále jsou prostory pronajímány za účelem umístění atrakcí pro děti – bagřík, skákací hrad, elektroautíčka. Trvalý příjem je také z pronájmu prostor pro umístění automatů na pamětní mince a nápojových a potravinových automatů. Příležitostný příjem je z pronájmu prostor pro krátkodobé využití.

Tržby z pronájmu dosáhly výše 2 371 000 Kč, což je o 223 000 Kč více, než v roce předcházejícím.

PRODEJ ZBOŽÍ A PROVOZOVÁNÍ KRMNÝCH AUTOMATŮ

Způsob prodeje zboží v obchodu se suvenýry v prostoru hlavního vstupu se opět osvědčil. Pro tuto činnost je také velmi důležitá předsezónní příprava spočívající ve výběru zboží na prodej a jeho včasné dodání. Obchod se suvenýry v režii zoo se také specializuje na zboží, jehož prodejem se propagují vybrané záchranné projekty (např. projekt Derbianus na záchranu antilopy Derbyho) a prodejem je přispíváno do těchto projektů. Tržby z prodeje zboží dosáhly výše 2 006 000 Kč, náklady na nákup zboží byly 1 327 000 Kč. Bylo dosaženo hrubého zisku ve výši 679 000 Kč. V porovnání s rokem předcházejícím se jedná o srovnatelný zisk.

PRODEJ ZVÍŘAT

Jedná se o prodej zvířat fyzickým a právnickým osobám jiným než jsou zoologické zahrady. Mezi nejvíce obchodovatelné druhy patří tradičně plazi, drobní savci, ptáci a hospodářská zvířata (ovce valašské, kozy kamerunské).

REKLAMNÍ ČINNOST

V této oblasti jde o výnosy za poskytnutí prostor pro reklamu zejména významným partnerům.

Další výnosy v této položce jsou reciproční k nákladům, tzn. že využíváme k vlastní propagaci vzájemnou spolupráci s partnerskými subjekty a vyměňujeme si v systému vzájemného zápočtu reklamní plochy. Jde o poskytnutí reklamní plochy na parkovišti před hlavním vchodem do zoo.

Zaměstnanci

Celkový fyzický počet zaměstnanců k 31. 12.	54,00
Průměrný přepočtený počet zaměstnanců za rok	57,36
Průměrný skutečný měsíční hrubý plat v Kč	24 231

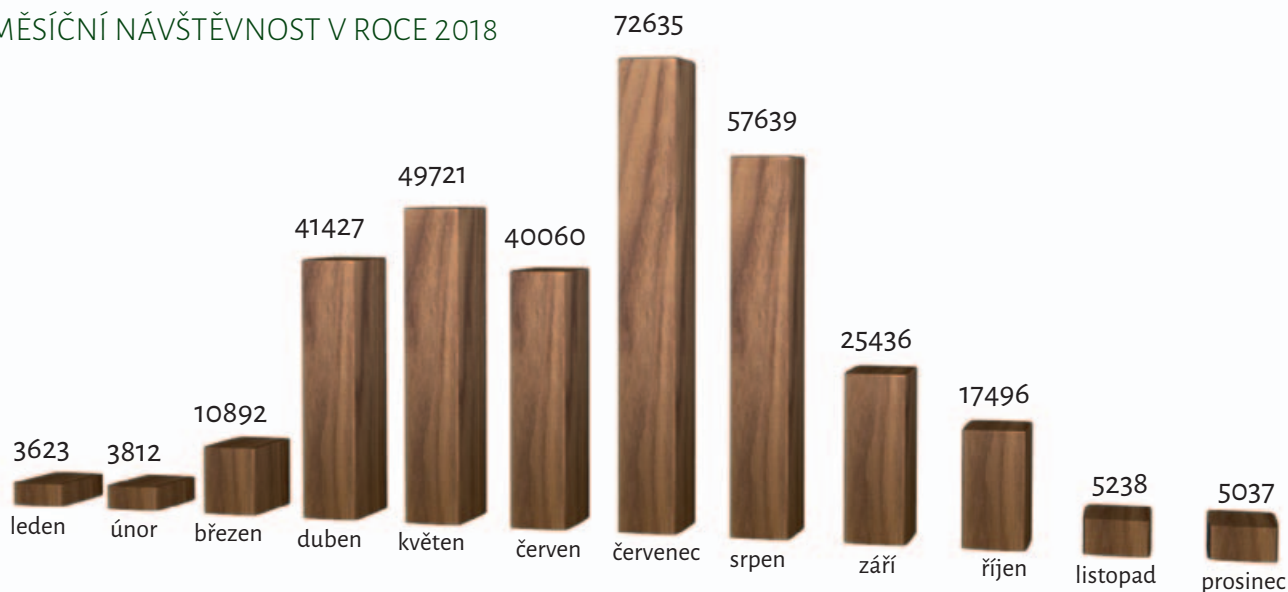
NÁVŠTĚVNOST

Zoologickou zahradou prošlo celkem 333 016 návštěvníků. Tři po sobě jdoucí roky se jedná o návštěvnost nad hranicí 300 tisíc. V porovnání s rokem 2017 došlo ke zvýšení o 16 362 návštěvníků. Tradičně nejvyšší počet návštěvníků byl zaznamenán v prázdninových měsících, v červenci 72 635 a v srpnu 57 639 návštěvníků. Mezi rekordní v porovnání s předchozími lety patří květen se 49 721 návštěvníky.

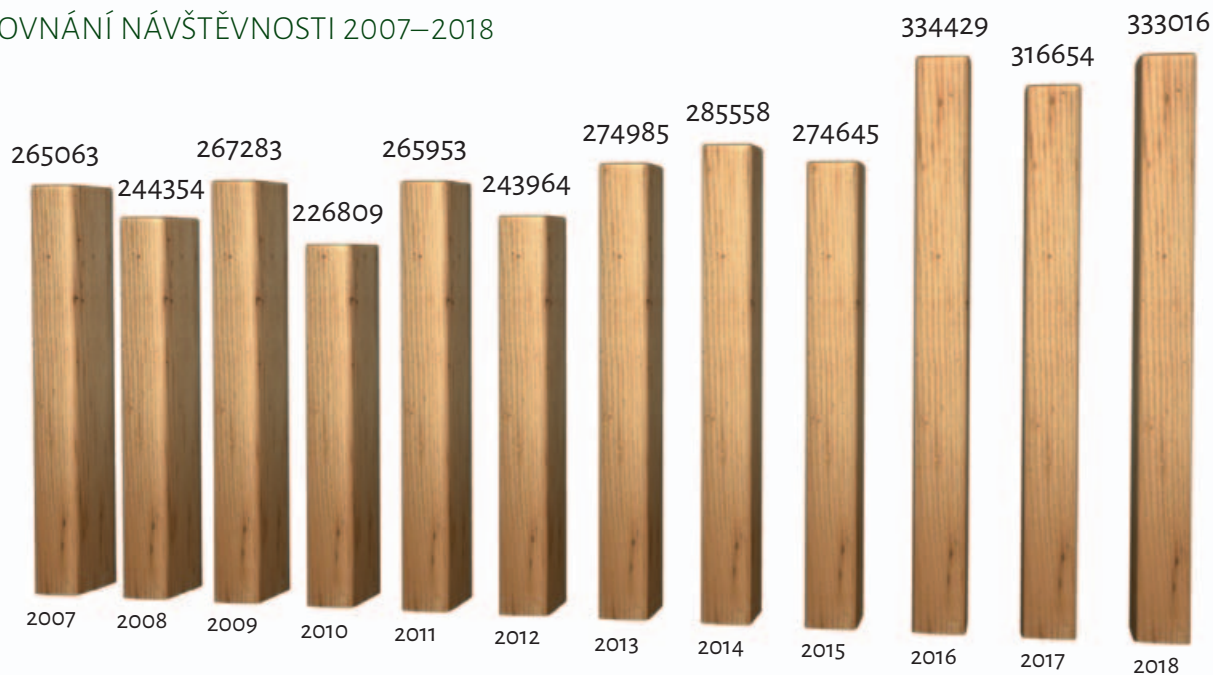

Prázdninové komentované krmení guanak (*Lama guanicoe*)

MĚSÍČNÍ NÁVŠTĚVNOST V ROCE 2018

POROVNÁNÍ NÁVŠTĚVNOSTI 2007–2018

SUMMARY

To cover the operational expenditure in 2018, Jihlava Zoo received funds from the following entities:

City of Jihlava (Founder)	18,899,050 CZK
The Ministry of the Environment of the Czech Republic	948,362 CZK
Jihlava Labour Office	610,104 CZK
Vysočina Region (Capital grant)	500,000 CZK
Total	20,957,516 CZK

Revenues amounted to a total of 55,896,385.85 CZK

(of which income from entrance fee was 25,958,469.50 CZK).

The total expenditure amounted to 55,891,369.58 CZK.

The overall financial result (after taxation) was a profit of 5,016.27 CZK.

As per 31 December 2018, Jihlava Zoo had 54 full-time employees on record.

The zoo grounds received a total of 333,016 visitors.

Tropický pavilon v zoo

STÁTNÍ DOTACE MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR PROGRAM „PŘÍSPĚVEK ZOOLOGICKÝM ZAHRADÁM“

FUNDS FROM THE STATE BUDGET GRANTED BY THE MINISTRY OF THE ENVIRONMENT
OF THE CZECH REPUBLIC, THE FINANCIAL SCHEME TO SUPPORT
LICENSED ZOOLOGICAL GARDENS

Bc. Hana Krejčová

Zoologická zahrada Jihlava obdržela na základě žádosti státní dotaci MŽP ČR z programu „Příspěvek zoologickým zahradám“. Dotace byla účelově vymezená na krmivo pro ohrožené druhy zvířat a na realizaci vzdělávacích programů a zapojení do vzdělávání veřejnosti a osvěty v oblasti ochrany přírody. Dotace byla poskytnuta v celkové výši 948 362 Kč a v průběhu roku plně vyčerpána.

Ministerstvo životního prostředí

CELKOVÁ REKAPITULACE

Přidělené dotační prostředky	Vlastní zdroje	Skutečné celkové náklady
948 362,00	1 963 935,35	2 912 297,35
32,56 %	67,44 %	100 %

ROZPIS JEDNOTLIVÝCH DOTAČNÍCH TITULŮ

A. CHOV OHROŽENÝCH DRUHŮ SVĚTOVÉ FAUNY V ČESKÝCH ZOOLOGICKÝCH ZAHRADÁCH

bod 1.1. Chov ohrožených druhů světové fauny chráněných podle zvláštního právního předpisu

Přidělené dotační prostředky	Vlastní zdroje	Skutečné celkové náklady
706 963,00	1 856 312,14	2 563 275,14
27,58 %	72,42 %	100 %

B. ZAPOJENÍ ČESKÝCH ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD DO SYSTÉMU OCHRANY PŘÍRODY ČESKÉ REPUBLIKY

- bod 2.1. Chov zvláště chráněných druhů živočichů podle zvláštního právního předpisu a zapojení zoologické zahrady do záchranných programů těchto druhů.
- bod 2.2. Chov vzácných a vymírajících plemen domácích zvířat za účelem záchrany jejich jedinečného genofondu.
- bod 2.4. Realizace vzdělávacích programů a zapojení do vzdělávání veřejnosti a osvěty v oblasti ochrany přírody, především ve smyslu Úmluvy o biologické rozmanitosti, a s tím související publikační činnost.

Přidělené dotační prostředky	Vlastní zdroje	Skutečné celkové náklady
bod 2.1		
59 325,00	52 374,40	111 699,40
bod 2.2		
6 074,00	9 945,70	16 019,70
bod 2.4		
176 000,00	45 303,11	221 303,11
CELKEM dotační titul B		
241 399,00	107 623,21	349 022,21
69,16 %	30,84 %	100 %

PERSONÁLNÍ OBSAZENÍ STAFF

Ing. Kubíková Eliška
Ředitelka (do 30. 6. 2018) / Director

Ing. Vašák Jan
Ředitel (od 1. 7. 2018) / Director

EKONOMICKO-MARKETINGOVÉ ODDĚLENÍ

ECONOMIC AND MARKETING DEPARTMENT

VEDOUCÍ / HEAD: Bc. Krejčová Hana

Bellová Lenka (od 1. 9. 2018), Bendová Lenka (do 31. 10. 2018), Foltán Jan, Bc. Hyršová Eva, Jelínková Zdeňka, Kopecká Hana, Kovárníková Eliška, Maláč Martin, Milostná Helena, Němcová Michaela, Řektořík Zbyněk, Rodová Anna (od 1. 7. 2018), Roubíčková Michaela, Štrejbarová Olga (od 1. 9. 2018) Štumarová Naděžda, RNDr. Vilhumová Iva (do 30. 6. 2018)

VZDĚLÁVACÍ ODDĚLENÍ / EDUCATION DEPARTMENT

VEDOUCÍ / HEAD: Mgr. Jarošová Pavla

Bc. Kotíková Olena, Martínková Kateřina, Mgr. Vaňková Radka

ZOOLOGICKÉ ODDĚLENÍ / ZOOLOGICAL DEPARTMENT

VEDOUCÍ / HEAD: Ing. Vašák Jan (do 30. 6. 2018),

Mgr. Viduna Richard (od 1. 7. 2018)

Chytil Bohumír, Čeplová Jana (do 27. 2. 2018), Dohnal Marek, Hájek Pavel, Bc. Havlová Michaela, Hudcová Marta, Jarošová Radmila, Bc. Knitlová Adéla (od 1. 3. 2018), Kratochvíl Michal, Ing. Krčilová Šárka, Kříž Petr, Ing. Kucířková Kateřina (od 15. 10. 2018), Libenský Ilja, Mgr. Mengr Jan (od 1. 9. 2018), Obrdlíková Marie, Rodová Petra, Růžička Karel, Bc. Slepica Martin, Ševčíková Lubomíra, Škárková Petra, Štěpánová Štěpánka (od 1. 11. 2018), Tomek Martin, Trojanová Lydie (do 30. 11. 2018)

ODDĚLENÍ ÚDRŽBY A VÝSTAVBY

MAINTENANCE AND BUILDING DEPARTMENT

VEDOUCÍ / HEAD: Zita Jiří

Dvořák Pavel (do 31. 8. 2018), Hořejší Karel, Křepinský Hanuš, Merunka Karel, Rychnovský Jiří, Skoumal Petr, Urbánek Václav, Vedra Jaromír

ODDĚLENÍ ZAHRADNICKÉ / HORTICULTURE DEPARTMENT

VEDOUCÍ / HEAD: Ing. Štorek Jiří

Kabelka Jaroslav, Štěpánová Štěpánka (do 31. 10. 2018)

MATEŘSKÁ A RODIČOVSKÁ DOVOLENÁ

MATERNITY AND PATERNAL LEAVE

Mgr. Kašparová Michaela, Pařízková Martina, Bc. Šmídová Barbora (do 26. 8. 2018), Ing. Spudilová Hana

SEZÓNNÍ PRACOVNÍCI / SEASONAL WORKERS

Bendová Šárka, Ing. Blažíček Jan, Ferko David, Jelínková Martina, Krajíček Jaroslav, Němeček David, Rodová Jana, Švecová Jana, Wasserbauer Jiří, Zídek Petr, Zrna Jiří

PRACOVNÍ VÝROČÍ EMPLOYMENT ANNIVERSARY

Marek Dohnal, chovatel,
5 let v Zoo Jihlava

Martin Maláč, tiskový mluvčí,
5 let v Zoo Jihlava

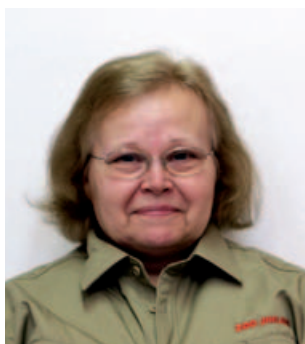
Bc. Martin Slepica, chovatel,
5 let v Zoo Jihlava

Ing. Jiří Štorek, vedoucí zahrad-
nického úseku,
5 let v Zoo Jihlava

Bohumír Chytl, chovatel,
10 let v Zoo Jihlava

Naděžda Štumarová, pokladní,
10 let v Zoo Jihlava

Marta Hudcová, chovatelka,
15 let v Zoo Jihlava

Bc. Olena Kotíková, zaměstnanky-
ně na úseku vzdělávání,
15 let v Zoo Jihlava

Helena Milostná, pokladní,
20 let v Zoo Jihlava

Petra Rodová, chovatelka,
20 let v Zoo Jihlava

Lydie Trojanová, chovatelka,
50 let v Zoo Jihlava

Ocenění Nejlepší pracovník

Od roku 2013 uděluje statu-
tární město Jihlava na zákla-
dě návrhu vedení organizace
ocenění Nejlepší pracovník.
Společně s dalšími navrže-
nými pracovníky z ostatních
příspěvkových organiza-
cí města Jihlavy přebírají
ocenění z rukou primátora
města Jihlavy v prostorách
radnice při společenské akci
s kulturním programem.

V roce 2018 byla oceněn
Pavel Dvořák, truhlář

Mgr. Pavla Jarošová, Kateřina Martínková
Vzdělávání a marketing / Education and Marketing Dpt.

Březen

26. 2. – 3. 3. Jarní prázdniny – soutěžní kvíz nejen pro děti a komentovaná krmení lam, medvědů a tuleňů
23. 3. Noc s Andersenem – čtení pro děti se spisovatelkou Pavlou Teplou Janákovou spojené s přenocováním v zoo

Duben

1. 4. Den ptactva – stylový doprovodný program pod záštitou ČSOP Jihlava ve znamení ptáků, 42 návštěvníků přišlo s ptačím příjmením celkem ve 12 druzích (nejčastější příjmení bylo Slavík a Straka), taneční vystoupení souboru „Šípek“
22. 4. Den Země – lesní putování, tvořivá dílna, zajímavosti ze života v mokřadech, malování na obličeje, letové ukázky sov a dravců

Květen

1. 5. – 30. 9. Dravci nad hlavami – letové ukázky dravých ptáků a sov pod vedením zkušených sokolníků
1. 5. Den pro zoologické zahrady – za vysloužilý elektrospotřebič vstup pro jedno dítě do zoo zdarma (ve spolupráci se společností Elektrowin), sbírka mobilů v rámci projektu „Mobily pro gorily“
12. 5. Den pro pěvce – den věnovaný mezinárodní kampani „Silent forest“, upozorňující na krizi pěvců v jihovýchodní Asii a jejich ochranu, hudební vystoupení žáků ZUŠ Jihlava a písničkářky Žofky Kabelkové
14. – 18. 5. ZOOART – dřevosochařské sympozium Střední umělecké školy grafické z Jihlavy v areálu zoo

Červen

1. 6. Noc snů – speciální podvečerní prohlídka pro rodiny s mentálně handicapovanými dětmi, vystoupení hudební skupiny RARAŠI
3. 6. Den dětí – soutěž pro rodiny s dětmi, malování na obličeje
21. 6. Světový den žiraf – nejdelší den v roce věnovaný nejvyšším zvířatům
24. 6. Tygří den v zoo – tematické hry a soutěže, kočičí kvíz o ceny, netradiční fotokoutek, křtiny mláďat tygrů, koncert písničkáře Jana „Pokáče“ Pokorného
30. 6. Prázdniny začínají v zoo

Červenec

1. 7. – 31. 8. Komentovaná krmení vybraných druhů zvířat (novinka – každé pondělí komentované krmení krokodýlů)
14. 7., 28. 7., 11. 8. a 25. 8. Letní pozorování Slunce v zoo – odpolední pozorování slunce společně s jihlavskou astronomickou společností
15. 7. Africký den – hry a aktivity pro děti ve spolupráci s Derbianus Conservation, pěvecké a taneční vystoupení afrického souboru IYASA, promítání dokumentu Jana Svatoše Archa světla a stínů
27. 7. Večerní putování „Po stopách zvířat“ – netradiční letní prohlídka s průvodcem pro rodiny s dětmi – aktivity, ukázky přírodnin, občerstvení

Září

2. 9. Kočkování aneb prázdniny končí v zoo – kočičí aktivity, zajímavosti ze života kočkovitých šelem, představení dětského divadla JEŽEK, soutěž rodinných týmů, pohádka O pejskovi a kočičce (Divadlo KK Praha), křest irbise s radní Kraje Vysočina Janou Fialovou

Říjen

6. 10. Den zvířat – fotografická soutěž ZOOObjektiv Austrálie, zahájení výstav „Ukradená divočina“, křest babirusy sulaweské Pavlou Říhovou
27. – 30. 10. 100 let republiky – zajímavosti o českých zvířatech v zoo, výroba české vlajky
31. 10. Strašidelná noc v zoo

Prosinec

1. 12. Adventní dílny v zoo – předvánoční rukodělné aktivity, slavnostní rozsvícení vánočního stromčku za doprovodu dětí ze zájmových kroužků DDM Jihlava
27. – 28. 12. Vánoční večerní prohlídky na téma „Jak pejsek s kočičkou pekli dort“

Večerní prohlídky se zoologem

Prohlídky s odborným zoologickým výkladem ve večerních hodinách proběhly 12x. Celkem pro 138 zájemců.

Prohlídky s průvodcem

Větší skupiny návštěvníků z firem a organizací v zoo absolvovaly 8 prohlídek s průvodcem.

Zážitkové programy

V roce 2018 proběhlo 10 zážitkových vzdělávacích programů.

Den s chovatelem 2x
Setkání se žirafami 1x
Setkání s lemury 2x
Setkání s drápkatými opičkami 3x
Setkání s tuleni 2x

Klubové večery – podvečerní přednášky v Centru PodpoVRCH

4. 1. Mauricius – ostrov blbouna nejpneho (Pavel a Klára Bezděčkovi)
1. 2. Afrika pod kůží (Martin Šil)
1. 3. Tajemná Barma (David Švejnoha)
5. 4. Velké i malé kočky v hledáčku fotografa divoké přírody (Vladimír Čech ml.)
6. 9. Archa světla a stínů aneb 24 hodin strážcem nosorožců (Jan Svatoš)
4. 10. Norsko – země, kde slunce nezapadá (Tomáš Havel)
1. 11. Žijící fosilie (Vladimír Socha)

Noc snů – večerní program pro rodiny s handicapovanými dětmi

VÝSTAVY

Výstavní místnost za vstupní pokladnou:

Teleobjektivem Karla Ženíška (Ing. Karel Ženíšek)
Na lovu s digitální zrcadlovkou (Ing. Stanislav Vorálek)
Z lesních interiérů (Ing. Milan Slavinger)
Mozaika zvířat (Mg. A. Vlasta Pechová)
Velké i malé kočky v hledáčku fotografa divoké přírody (Vladimír Čech ml.)

VÝSTAVY

Africká vesnice Matongo:

Tugella Falls – nejvyšší vodopád světa?! (Martin Šíl)
Zvino va Africa – prodejní výstava originálních dřevěných soch

Účast na akcích mimo areál zoo

Veletrh GO Brno (19. – 22. ledna)
Veletrh Holiday World Praha (15. – 18. února)
Den Země Třebíč (19. dubna)
Den Země Jihlava (23. dubna)
Den Přírody Počátky (19. května)
Festival Pelhřimov – město rekordů a kuriozit (9. června)
VŠPJ Párty Jihlava (2. října)

Fotosoutěž „ZOOOBJEKTIV AUSTRÁLIE“ 2018

Pořadí vítězných fotografií určilo 102 platných hlasů. Vítězkou se stala, a dort si odnesla, paní Jaroslava Šikulová s fotografií ledňáka obrovského, která získala 24 hlasů. 2. místo s 10 hlasy obsadila slečna Sofinka Hintenausová s fotografií klokana rudého a 3. místo s 9 hlasy patřilo paní Janě Růžičkové a její fotografii emu hnědého. První místo ve FB hlasování obsadil pan Tomáš Ráliš s 64 hlasy pro jeho emu hnědého.

Vítězná fotka emu hnědého (*Dromaius novaehollandiae*) z facebookové fotosoutěže ZOOOBJEKTIV na téma Austrálie, foto: Tomáš Ráliš

SUMMARY

A plenty of various events for the public were organised, including guided tours, adventure programmes and narrated animal demonstrations.

Den Země v Třebíči

Vystoupení hudební skupiny IYASA

Výstava Ukradená divočina

CENTRUM ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVY PODPOVRCH "PODPOVRCH" ENVIRONMENTAL EDUCATION CENTRE

Centrum je určené především školním skupinám k realizaci ekologických výukových programů. Od roku 2011, kdy bylo centrum otevřeno, jsme již vešli v povědomí škol a jsme rádi, že se k nám školy opakovaně vrací, nebo navštěvují naše programy s více třídami.

Celkem jsme pro školy během roku 2018 uskutečnili 459 programů, navštívilo nás 6 194 žáků a studentů ze základních a středních škol, 2 748 dětí z mateřských škol a 223 dětí ze speciálních škol. Na podzim 2018 jsme obohatili naši nabídku výukových programů o nový program „V lese“ pro žáky 1. a 2. tříd a do nabídky jsme vrátili program pro MŠ „Putování skřítky Lesníčka“. Celkem si pedagogové mohou vybírat z 35 různých programů určených různým věkovým kategoriím. V tomto roce jsme připravovali navíc nový samoobslužný program „Zoo v kufru“, který bude školám nabízen od jara 2019.

Školy s námi mohly několikrát i soutěžit. Dne 4. 5. 2018 jsme v zoo poprvé pořádali místní kolo soutěže Zlatý list pro školy z Jihlavska. Zlatý list (dříve Zelená stezka – Zlatý list) je tradiční přírodovědná soutěž vyhlášená Českým svazem ochránců přírody (ČSOP), ve které soutěží šestičlenná družstva ve dvou kategoriích. Celkem se během celého dopoledne na

Program Hrátky PodpoVRCHem pro malé děti s doprovodem

9 stanovištích v zoo vystřídalo 20 družstev, tj. 120 žáků. Druhá možnost zapojení škol se týkala kampaně, kterou pravidelně vyhláší Evropská asociace zoologických zahrad (EAZA). V roce 2018 to byla kampaň Silent forest – Ztichlý les věnovaná pěvcům jihovýchodní Asie. Děti z mateřských škol a mladší žáci ze základních škol měli za úkol vyrobit model vlajkových druhů kampaně. Starší žáci pozorovali pěvce v okolí školy. Z výsledků pak vypracovali plakát. Doplnujícím úkolem pro všechny bylo na motivy písně ze Zoo Chester vytvořit vlastní verzi písně. Své pozorování, výsledky i výrobky přišli účastníci soutěže představit do zoo na žákovskou konferenci a výstavu Ztichlý les, která proběhla 31. května. Třetí soutěž se týkala mobilních telefonů a projektu „Mobily pro gorily“. Školy se zapojily do sbírky vysloužilých mobilů a ZŠ Jungmannova Jihlava, která přinesla nejvíce mobilů, získala možnost výukového programu zdarma.

Věnujeme se i dalším cílovým skupinám – seniorům, rodičům s malými dětmi, handicapovaným nebo pedagogům. Program „Hrátky PodpoVRCHem“, který je určený pro malé děti s doprovodem, probíhá v zimním období od listopadu do března. Celkem jsme jej v roce 2018 uskutečnili 35x a navštívilo nás 485 dětí od 2 do 6 let. Pro různá sdružení handicapova-

Mgr. Pavla Jarošová
Vedoucí vzdělávacího oddělení
Head of Education Dpt.

Tygrí den v zoo

vaných jsme realizovali 7 prohlídek zoo a dvakrát jsme navštívili domovy seniorů. V listopadu jsme pro pedagogy uspořádali seminář „Environmentální výchova v Zoo Jihlava“, kterého se zúčastnilo 42 učitelů.

Pro děti připravujeme i další různé volnočasové aktivity. Během školního roku fungují v centru 4 zookroužky (přírodovědný, chovatelský, Hrátky se zvířátky a od září 2018 Hrátky s angličtinou) a v zoo také „Pony kroužek“ zaměřený na péči o poníky. V době hlavních prázdnin proběhlo 5 týdenních turnusů příměstského tábora s názvem „Zoo pěti kontinentů“ celkem pro 150 dětí. O tábory je veliký zájem, kapacita přihlášek byla naplněna do dvou minut po spuštění rezervací. Během jednotlivých dnů jsme se věnovali pěti kontinentům. Nejen že se děti dozvěděly spoustu informací o přírodě a zvířatech, ale také strávily hodně času v zoo při pozorování zvířat, soutěžích, tvořivých činnostech a různých hrách. V období jarních a podzimních prázdnin jsme uspořádali i 5 celodenních akcí „Prázdniny PodpoVRCHem“ celkem pro 73 dětí. Pokračovali jsme ve vzdělávání dětí s přírodovědným nadáním projektem „TalentZOOM II.“ Součástí byl korespondenční seminář, kdy během osmi kol 22 žáků a studentů zpracovávalo různá témata (inteligence, skupinový život, jedovatí živočichové, život ve vysokých horách, stavitelé, potrava, let, rodičovství). S nejlepšími z nich jsme se setkali na konci školního roku v zoo. V srpnu byl zrealizován letní třídní seminář, během kterého 14 účastníků absolvovalo několik odborných přednášek, návštěvu Muzea Vysočiny a badatelského centra Gymnázia Jihlava, a řešilo vlastní badatelský úkol v zoo.

Pro menší děti proběhla oblíbená Noc s Andersenem – nocování PodpoVRCHem s pohádkami a čtením. Pro mentálně handicapované děti jsme připravili večerní „Noc snů“.

Naše zoo a prostory centra PodpoVRCH se staly velmi oblíbeným místem pro různá setkání, jednání a workshopy. Využil je například Kraj Vysočina, Magistrát města Jihlavy, ČSOP Jihlava, Foto Škoda nebo ČSO. Proběhlo zde také školení SVOPAP.

Pro veřejnost ve vzdělávacím centru se uskutečnil cyklus přednášek „Klubové večery“ a během mnoha akcí v zoo byly prostory centra zpřístupněny i návštěvníkům zoo (Den ptactva, Den Země, Den zvířat, Adventní dílny, Mezinárodní den žiraf, Vánoční večerní prohlídky).

Součástí centra je několik akvárií, terárií, klecí a dalších chovatelských zařízení pro plazy, drobné savce, ryby, obojživelníky i bezobratlé. Zvířata jsou využívána k výukovým programům, pro činnost kroužků i během akcí pro veřejnost.

Projekt „Chráníme přírodu u nás i ve světě“

Pro některé z našich aktivit jsme získali podporu v rámci dotačního programu Fondu Vysočiny – Ekologická výchova. Jedná se o zajištění soutěže „Ztichlý les“, letní soustředění „TalentZOOM“ a o podporu celoroční činnosti volnočasových zookroužků.

Projekt „Zoo v kufru“

Byly sestaveny tři kufrы (pro MŠ a 1. – 2. třídu ZŠ zaměřený na skupiny zvířat, pro 3. – 5. třídu zaměřený na jednotlivé kontinenty a pro 5. – 7. třídu zaměřený na jednotlivé biomy), které obsahují soubor pomůcek (obrázky zvířat, přírodniny, skládačky, kartičky, modely, mapy) a manuál pro učitele, ve kterém je popsána metodika aktivit a postup prohlídky. Pro učitele jsou vytvořeny 3 různé brožury ve formě skládačky, které obsahují shrnující informace a tipy do výuky. Pedagog ji obdrží po skončení programu společně s pracovními listy do školy a pexesy pro žáky.

Ministerstvo životního prostředí

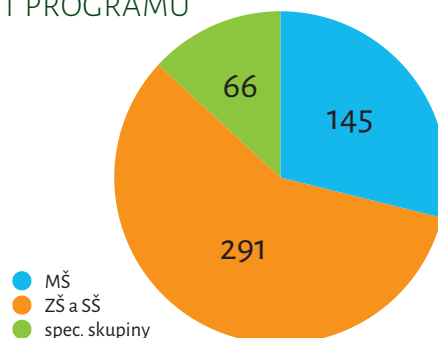

Samoobslužný program Zoo v kufru

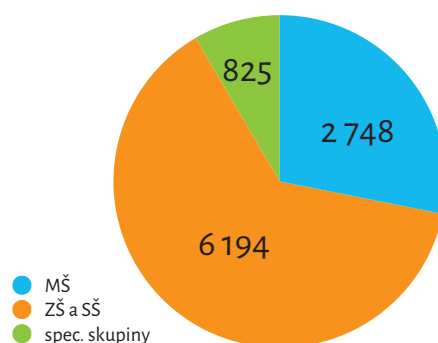

Den pro pěvce – zapojení do kampaně Silent Forest

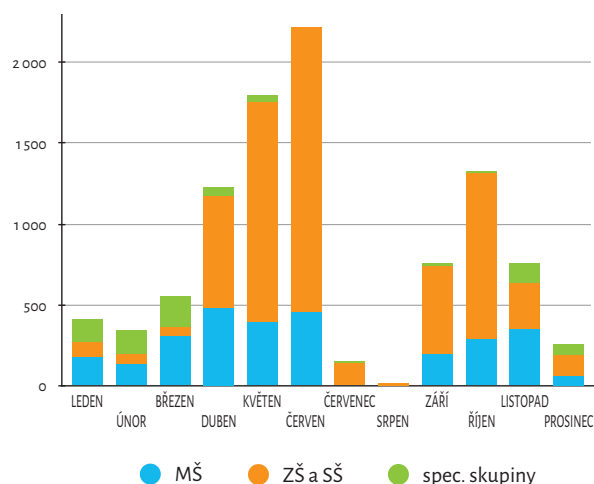
POČET PROGRAMŮ

POČET ÚČASTNÍKŮ PROGRAMŮ

POČET ÚČASTNÍKŮ PROGRAMŮ

SUMMARY

The centre is primarily intended for school groups as part of conducting environmental learning programmes. A total of 459 sessions were carried out for schools in 2018, visited by 6,194 pupils and students from primary and secondary schools, 2,748 children from nursery schools and 223 children from special schools. We also organised competition for schools, summer camps, hobby groups and programmes for parents with small children as well as for the elderly.

SPOLUPRÁCE SE SDĚLOVACÍMI PROSTŘEDKY COOPERATION WITH THE MEDIA

Za rok 2018 zaslala Zoo Jihlava celkem 29 tiskových zpráv a prohlášení o aktuálním dění v zoo, chystaných akcích a o zvířatech. Tiskové zprávy jsou rozepisovány na celkový počet asi 150 e-mailových adres sdělovacích prostředků a spřátelených organizací. Tradičně největší zájem média projevují o informace o nových zvířatech, mláďatech a akcích v zoo. Velký zájem sdělovacích prostředků vzbudila v polovině roku i výměna na pozici ředitele zoo, kdy dosavadní ředitelku Elišku Kubíkovou nahradil na ředitelské pozici zoolog Jan Vašák. Ve stejné době uhynul jeden ze tří samců žiraf, což zaujalo veřejnost i média také.

Nejvýznamnější spolupráce probíhá zejména s místním i celostátním tiskem, zejména s MF Dnes, Jihlavskými listy, Deníkem, Prámem, Jihlavským Expressem, Horáckými novinami, Bleskem a Aha. Celkem byla Zoo Jihlava zmíněna v tištěné podobě a na internetu odhadem asi ve stoosmdesáti článcích.

V pořadí druhým typem médií, kde jsou zprávy ze zoo často prezentovány, je rozhlas. Největší spolupráce probíhá s Českým rozhlasem Vysočina, s Českým rozhlasem a Hlasy Vysočina, kde bylo odvysíláno kolem 70 pozvánek, upoutávek a reportáží.

Zoo Jihlava také figurovala asi v 50 reportážích regionálních i celostátních televizních stanic. Nejčastěji zoo za účelem natáčení navštěvují TV Nova, Česká televize, TV Prima a internetová i-Vysočina.

Současný trend ve většině moderních zoologických zahrad je nevyhýbání se ani ožehavým a citlivým tématům, ke kterým logicky i v zoologických zahradách dochází. V rámci informovanosti veřejnosti pak takováto skutečnosti nezamlčující a rychle reagující sdělení pomáhají při osvětě a výchově lidí třeba i v tak citlivých tématech jakými jsou občasné úhyny mláďat i dospělých živočichů, nutnost eutanazie, nebo nezdary a prohry v rámci chovatelské činnosti.

Martin Maláč
Tiskový mluvčí
Public relations

Důležitou součástí propagace jihlavské zoo jsou dnes i Facebook a Instagram. Na těchto platformách jsou fanoušci informováni o probíhajících akcích a nejaktuálnějším dění v zoo, nebo mají unikátní možnost nahlédnutí zaměstnancům zoo takřka pod ruce. Během roku se počet fanoušků Facebooku zvýšil na počet 17 780 lidí. Počet odběratelů na Instagramu se zvýšil na číslo 1935.

V roce 2018 navštívilo webové stránky Zoo Jihlava celkem 157 236 uživatelů. Nejvíce návštěv na webu bylo zaznamenáno za měsíc červen. Nejvíce lidí, celkem 1 523, spustilo web zoo jeden den v dubnu po zveřejnění informací o tygřích dvojčatech. Největší zájem byl o informace o otevírací době, výši vstupného, ale třeba i novinky a akce konané v zoo. Průměrný počet návštěv webu činil 431 lidí denně.

SUMMARY

In 2018, Jihlava Zoo sent out 29 press releases circulated to approximately 150 email addresses. The zoo was also referred to in about 180 articles, in 70 radio reports, and in 50 TV reports. Great attention was paid by the media to animals born and reared, the change in the director post, and the death of one of male giraffes. As part of this highlight, we established stronger and greater awareness concerning topics such as animal deaths, management methods or euthanasia. Our Facebook site now counts 17,780 fans. On Instagram, there are 1,935 subscribers at the moment. The zoo's website was visited by a total of 157,236 users in the past year.

Natáčení s ČT do pořadu Wifina

Symbolické křtiny tygrů sumaterských

POD KŘÍDLA - SYMBOLICKÁ ADOPCE ZVÍŘAT V ZOO JIHLAVA UNDER THE WINGS: SYMBOLIC ANIMAL ADOPTION IN JIHLAVA ZOO

Olena Kotíková

Vzdělávání a marketing / Education and Marketing Dpt.

Tak jako každá zoologická zahrada má i Zoo Jihlava své dobrodince a příznivce, kteří pochopili její význam, kteří se do ní rádi vrací a chtějí jí v rámci svých možností také pomáhat. Možnou formou takové pomoci je tzv. symbolická adopce některého ze zvířat.

V čem spočívá?

Zájemce, kterým může být jednotlivec, škola, třída, nebo i firma, si vybere to „své“ zvíře (podle sympatií či finančních možností), uzavře se zoologickou zahradou darovací smlouvu a příslušnou finanční částku složí na účet zoo. Poté se stává tzv. adoptivním rodičem vybraného zvířete.

Adopce trvá jeden rok a adoptivní rodič se tak určitou finanční částkou spolupodílí na chovu zvířat v jihlavské zoo a jeho peníze jsou použity výhradně na potravu, opravy ubikace, zajištění optimálních tepelných, popř. světelných podmínek zvířat.

Na co má nárok adoptivní rodič?

- **bude-li chtít**, pak bude jeho jméno uvedeno na tabulce u expozice adoptovaného zvířete
- za každých darovaných 1 000 Kč získá jednorázovou volnou vstupenku
- **bude-li chtít**, bude uveden ve výroční zprávě Zoo Jihlava
- získá osvědčení o adopci
- **bude-li chtít**, bude uveden na webových stránkách Zoo Jihlava
- obdrží Výroční zprávu Zoo Jihlava a bude zván na významnější akce pořádané během roku zoologickou zahradou

Přehled zvířat určených k adopci s odpovídajícími finančními částkami naleznete na našich webových stránkách (www.zoojihlava.cz) v sekci „Jak pomoci“, kde můžete vybrané zvíře adoptovat přes e-shop. Nebo Vám velmi rádi poskytneme informace na telefonu 567 573 770 či na e-mailu kotikova@zoojihlava.cz.

V roce 2018 podpořilo chov zvířat v Zoo Jihlava celkem 115 adoptivních rodičů částkou 379 800 Kč. Všem adoptivním rodičům moc děkujeme.

školy			
Mateřská škola Leština u Světlé	Leština u Světlé	500	králík domácí
Školička Kamarád	Nové Veselí	1 000	ježek bělobřichý
ZŠ a MŠ Stoky	Stoky	1 000	ježek ušatý
Soukromá vyšší odborná škola sociální, o.p.s	Jihlava	1 000	puštík bělavý pobaltský
Žáci a učitelé ZŠ a MŠ Luka nad Jihlavou	Luka nad Jihlavou	1 100	jeřáb mandžuský
Rodiče a žáci ZŠ Únanov	Únanov	2 000	holub domácí, trnorep sklaní
4. A ZŠ Příbyslav	Příbyslav	2 000	ježek ušatý, puštík bělavý
Soukromé gymnázium AD FONTES	Jihlava	2 000	klokánek krysí
ZŠ Žďár nad Sázavou, příspěvková organizace	Žďár nad Sázavou	3 000	pštros dvoupřstý
Děti z 8. MŠ Vysočánek	Žďár nad Sázavou	3 000	puštík bělavý, želva ostruhatá
ZŠ a MŠ Kamenice	Kamenice	3 100	výřeček malý, želva ostruhatá
Žáci 5. C ZŠ Ledeč nad Sázavou, 2017/2018	Ledeč nad Sázavou	4 000	fenek
ZŠ Leandra Čecha	Nové Město na Moravě	4 000	lvíček zlatý
Kroužek pomáháme druhým ze ZŠ Jihlava, E. Rošického z	Jihlava	4 000	surikata
Sekunda Soukromého gymnázia AD FONTES	Jihlava	4 000	surikata
Žáci ZŠ Benešova	Třebíč	4 000	surikata
FARMEKO - Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední odborná škola, s.r.o.	Jihlava	7 000	rys evropský

firmy:			
Referentky Centra spisové a archivní služby	Jihlava	1 000	výřeček malý
Re-Pre, reklamní studio s.r.o.	Jihlava	2 000	ovce domácí valašská
Kukabara Agency s.r.o.,	Praha	2 500	ledňák obrovský
SLUŽBY MĚSTA JIHLAVY s.r.o.	Jihlava	3 000	mýval severní
ÚČETNÍ KANCELÁŘ Ing. Hutař, s.r.o.	Hrotovice	3 000	nosál červený
Zastupitelky města Jihlavy	Jihlava	4 000	kočka divoká

SUMMARY

In 2018, a total of 115 agreements were signed, yielding a total amount of 379,800 CZK. Currently, applicants are welcome to browse and find animals for adoption via a dedicated online application as part of our online store available from Jihlava Zoo's website. Big thanks to all of you who subscribed to the animal adoption scheme!

HLAVNÍ PARTNER
KEY PARTNER

Pivovary Lobkowicz, a. s.
Jihlavský pivovar Ježek

VÝZNAMNÍ PARTNEŘI
IMPORTANT PARTNER

UNILEVER ČR, spol. s r. o.

PEPSICO CZ, s. r. o.

JIP východočeská, a. s.

jméno a příjmení	město	částka	zvíře
Milan Kohoutek	Živance	500	kur domácí
Boběš a Lupínek - bodlíni z Olomouce	Olomouc	1 000	bodlín Tefairův
Marta Plášilová	Pelhřimov	1 000	gekon obrovský
Miloslav Vrzal, PharmDr.	Brtnice	1 000	gundi saharský
Eva Hortová	Velké Meziříčí	1 000	gundi saharský
Monika Kyselová, Mgr.	České Budějovice	1 000	ježek bělobřichý
Jana Martinů	Třebíč	1 000	ježek bělobřichý
Hana Sošková	Jihlava	1 000	ježek ušatý
Jitka Křepelová	Strmilov	1 000	ježek ušatý
rodina Volavkova	Jihlava	1 000	korálovka
Dana Ryšavá	Jihlava	1 000	korálovka šedá
Jana a Milan Kopicovi	Světlá nad Sázavou	1 000	korela chocholátá
Petra, Richard a Lucinka Čilová	Jihlava	1 000	králík domácí
Barbora Mittermayerová	Polnička	1 000	myš bobří
Markétka Páková	Jihlava	1 000	papoušek vlnkovaný
Jakub Tichý		1 000	pralesnička azurová
Lenka Jonášová	Znojmo	1 000	pralesnička batiková
Marcela Bršlicová	Znojmo	1 000	pralesnička batiková
Jiří Stejskal	Dačice	1 000	rohatka Cranwellova
Irena Adamcová	Havlíčkův Brod	1 000	rosela pestrá
Aneta Němcová	Třebíč	1 000	rosela pestrá
Ema Sejkorová	Kamhájek	1 000	užovka červená
Martin Kamaryt	Dolní Královice	1 000	varan timorský
Jana Hradecká	Jihlava	1 000	varan timorský
Olga Kopáčková	Praha	1 000	výřeček malý
Naděžda Mertová	Třebíč	1 000	výřeček malý
Petr a Hana Jindrovi	Ústí nad Orlicí	1 000	výřeček malý
Jiří Sikes	Humpolec	1 000	želva nádherná
rodina Váňova	Třeboň	1 000	želva nádherná
Lukáš Páv	Jihlava	1 100	korela chocholátá
Kristina Cahová	Dobronín	1 500	bazilišek zelený
Tomášek Chovanec	Třebíč	1 500	bazilišek zelený
Hondlovi	Výsočina	2 000	hroznýšovec kubánský
Eliška, Anežka, Dana a Stanislav Dvořákoví	Jihlava	2 000	ježek bělobřichý, ježek ušatý
Beátka Hartmanová	Třebíč	2 000	klokan uru
Radek Votápek	Pacov	2 000	labut černá
Petra Vodičková	Okříšky	2 000	ovce domácí valašská
rodina Motykova	Tehov - Kostelík	2 000	ovce domácí valašská
Josef Chytka	Velká Bíteš	2 000	ovce domácí valašská
Radka Kotenová, Petra Svobodová, Bohuslav Svoboda	Jihlava	2 000	vakoveverka létavá
Lenka Sarah Pertlová	Jihlava	2 000	želva ostruhatá
Jana Čemusová	Praha	2 000	želva ostruhatá

jméno a příjmení	město	částka	zvíře
Jindřiška Dejmková	Pelhřimov	2 500	ledňák obrovský
Ema Pišová	Český Krumlov	3 000	emu hnědý
Andrea Moravcová	Humpolec	3 000	fenek
Bedřich Herbst	Jihlava	3 000	jeřáb mandžuský
Petr Janda	Praha	3 000	kočka slaništní
Lucie Pospíchalová	Modlíkov	3 000	lvíček zlatý
Miroslava Jurkasová	Měřín	3 000	ovíječ filipínský
Kateřina Hortová, Bc.	Velké Meziříčí	3 000	pes pralesní
rodina Pumpřlova	Tovačov	3 000	pštros dvoupřstý
Petra Kopicová a Martin Nový	Veselý Žďár	3 000	surikata
Aneta Jílková, Havlíčkův Brod a Roman Vácha	Kochánov	3 000	surikata
Hana Doskočilová	Puklice	3 000	velemys obláčková
Ondřej Mokřý	Čelákovice	4 000	babirusa
Hana Koutná	Třebíč	4 000	babirusa sulaweská
Radka a Jarda Klocovi	Kamenná Lhota	4 000	fenek
Helena Čurdová	Jihlava	4 000	karakal
Šárka Horynová	Třebíč	4 000	karakal
Miroslav Oliva	Znojmo	4 000	klokan rudý
Jana Knápková, RNDr.	Olomouc- Nemilany	4 000	kočka bažinná
Libor Přivětivý	Dačice	4 000	kočka divoká
Elen Svobodová	Brno	4 000	kočka pouštní
Martina Švandová	Jihlava	4 000	manul
Jolana Tuhá a Václav Bober	Přelouč	4 000	manul
Elen Svobodová	Brno	4 000	margay
Dagmar Žoudlíková	Jihlava	4 000	serval
Tomáš Herr	Havlíčkův Brod	4 000	surikata
Marie Svobodová	Jihlava	4 000	surikata
Jana Sochorová, Mgr.	Žďár nad Sázavou	4 000	vydra malá
Tomáš Veselý	Třebíč	5 000	ara hyacintový
Marie Lysá	Jihlava	5 000	kočka arabská, tygr sumaterský
Miloslava Čírtková, PhDr.	Praha	5 000	lenochod dvoupřstý
Eva Dawidková, Ing.	Praha	5 000	mangabej černý
Silvie Brychtová	Kamenice nad Lipou	7 000	lemur kata, outloň malý
Milena Zelená, Ing.	Pelhřimov	8 000	babirusa sulaweská, pásovec kulovitý, ropucha obrovská
Jiří Čírtek	Praha	10 000	gibbon zlatolící
Dana Gurková, MDDr.	Jihlava	10 000	hrošík liberijský
Karolína Leifertová	Praha	10 000	hrošík liberijský
Eva Pelikánová, JUDr.	Praha	20 000	hyena žíhaná arabská
Jiří Čírtek, PhDr.	Praha	20 000	levhart perský
Petra Janů	Praha	20 000	panda červená
Josef Novotný, JUDr.	Praha	30 000	tapír jihoamerický

**PARTNERSTVÍ
SPONZOORSTVÍ
SYMBOLICKÁ ADOPCE
DAROVÁNÍ MALÉ ČÁSTKY
DMS**

CHOVATELSKÁ ČINNOST ANIMAL MANAGEMENT

OHLÉDNUTÍ

Když jsem o rok dříve uváděl, že se u některých zvířat podařilo téměř dosáhnout úspěchu, doufal jsem, že v roce 2018 už budeme mluvit o skutečných úspěšných odchovech. Je velmi potěšitelné, že v řadě případů jsme skutečně postoupili o tento pověstný krůček vpřed. Asi nejvýraznějším odchovem roku 2018 bylo mládě babirusy (*Babirusa celebensis*), jednalo se navíc o mládě narozené samici dovezené do Jihlavy ze severoamerického chovného programu (SSP – Species Survival Plan) v rámci GSMP (Global Species Management Plan) vedené pro tento druh. Významných, i když v současnosti už rutinních, odchovů jsme dosáhli u velkých koček, konkrétně tygrů sumaterských (*Panthera tigris sumatrae*) a irbisů (*Panthera uncia*). Za velký úspěch můžeme považovat taktéž odchov dvou mláďat outloňů malých (*Nycticebus pygmaeus*), opakované rozmnožování margaye (*Leopardus wiedii yucatanicus*), nebo první úspěšný odchov pásovice kulovitého (*Tolypeutes matacus*). Úspěšného odchovu se zatím stále nepodařilo dosáhnout u páru lenochoda dvouprstého (*Choloepus didactylus*), matka se nicméně o své druhé mládě starala. I v tomto případě jsme se posunuli o krůček dopředu a doufáme, že se úspěšný odchov podaří v následujícím roce. V samotném závěru roku jsme pak zaznamenali narození mláďat u křečků velkých (*Hypogeomys antimena*), vzácných hlodavců z Madagaskaru, dále pak u tamarínů bělovousých (*Saguinus mystax*) a vakorejsků čtyřprstých (*Dasyuroides byrnei*). V těchto případech ze sklonku roku ještě nemůžeme mluvit o úspěšných odchovech, ale jedná se o druhy, které se nám doposud odchovat nepodařilo, ve dvou případech se jedná o první narození v naší zoo vůbec.

OBOJŽIVELNÍCI A PLAZI

V rámci těchto řádů se dařilo odchovávat druhy, jejichž chov má u nás už delší tradici. Za zmínku určitě stojí mládě scinka šalamounského (*Corucia zebrata*), mláďata dvojazyčníků haitských (*Celestus warreni*) a určité i dalších pět mláďat želv tlustohrdých (*Siebenrockiella crassicolis*). U posledně jmenovaných jsme pak část mláďat z předchozího odchovu vyměnili za nepříbuzná zvířata a sestavili druhou skupinu. Za zmínku stojí určité také snůšky prozatím neoplozených vajec u varanů papuánských (*Varanus salvadori*), varanů modrých (*Varanus macraei*), jako velmi nadějnou lze hodnotit také první neoplozenou snůšku orlicí bornejských (*Orlitia borneensis*). Oplozených vajec, která se ale nepodařilo úspěšně inkubovat až do zdárného líhnutí, jsme se pak dočkali u leguánů fidžijských (*Brachylophus fasciatus*) a také u kraje hnědohlavých (*Aspidites ramsayi*). V případě leguánů jsme dosáhli úspěšného odchovu v roce 2017, kdy se jednalo o první úspěšný odchov v rámci UCSZOO, u krajty hnědohlavé takového

Mláďata dvojazyčníků haitských (*Celestus warreni*)

Ing. Jan Vašák
Bývalý vedoucí zoologického oddělení
Former Head of Animal Management Dpt.

odchovu dosud dosaženo nebylo. Proto doufáme, že se i v případě tohoto druhu v chovu posuneme o onen zmíněný krůček vpřed.

Za velice významné lze v chovu plazů považovat také dva příchody zajímavých zvířat. Po úspěšném rozmnožení leguánů fidžijských v roce 2017 jsme se dohodli s kolegy z Bojnic na následující spolupráci. V Bojnicích žil samec, který byl zkonfiskován a jeho původ byl velmi pravděpodobně na ostrovech Fidži. Takové zvíře může mít pro malou populaci v chovu v případě rozmnožování velmi zásadní význam. Samce jsme dovezli a spojili s mladou samicí, do bojnické expozice jsme naopak poskytli

Scinka šalamounská (*Corucia zebrata*) patří v chovu plazů k rodinnému stříbru Zoo Jihlava.

našeho mladého samce vylíhnutého v roce 2017. Dalším významným příchodem mezi plazy byl samec aligátora čínského (*Alligator sinensis*) z japonské Shizuoky, přičemž byl vylíhnutý v záchranné stanici Anhui v Číně. Nyní nás čeká spojování tohoto samce se samicí a experimentování se zimováním, které je, kromě správného složení krmné dávky, pro rozmnožování tohoto druhu jedním z klíčových bodů.

PTÁCI

Tato třída živočichů je v koncepci naší zoologické zahrady dlouhodobě spíše okrajovou záležitostí. V předchozím roce jsme sestavovali v jedné z expozic Australské farmy vícedruhovou kolekci astrildovitých pěvců. Bohužel však kombinace pásovníků dlouhoocasých (*Poephila acuticauda*), astrildů rákosních (*Neochmia ruficauda*) a astrildů bělolících (*Taeniopygia bichenovii bichenovii*) nefungovala úplně podle našich představ. Ptáci spolu sice byli schopni žít, ale problémem bylo hnízdění, kdy si vzájemně rozebírali hnízda a rušili se. Rozhodli jsme se proto ve společnosti neofém modrohlavých (*Neophema splendida*), křepelk čínských (*Coturnix chinensis*) a holoubků diamantových (*Geopelia cuneata*) ponechat pouze jediný druh, astrildy bělolící, kteří v této společnosti posléze vyvedli mláďata. Zaznamenali jsme rovněž dva neúspěšné pokusy o hnízdění u kakadu palmových (*Probosciger aterrimus*), kdy jsme v jednom z nich měli oplozené vejce, které ale odumřelo v průběhu inkubace. Ve druhém případě bylo vejce neoplozené. Nejedná se o chovatelsky jednoduchý druh a cesta od sestavení páru k vlastnímu odchovu mláďat je dlouhá a složitá. Nově sestavený pár kasuárů přílbových (*Cassuarius casuarius*) jsme po zkušenosti z předchozího roku spojili a ptáci nejevili žádné zásadní

Kasuár přílbový (*Casuarii casuarius*), foto: Martin Hanzal

známky agresivity. Kromě občasných honiček můžeme konstatovat, že jejich soužití v průběhu letní sezóny funguje nad očekávání dobře. Na zimní období jsme opět v limitovaném prostoru pár rozdělili a ptáci tak zůstávají pouze ve vizuálním kontaktu prostřednictvím pletivové bariéry.

VAČNATCI A DROBNÍ SAVCI

Velmi potěšitelnou událostí v rámci chovu vačnatců bylo již zmíněné narození vakorejsků čtyřprstých (*Dasyuroides byrnei*), nejedná se o úplně první porod tohoto druhu v rámci naší zoologické zahrady, ale vlastně je to poprvé, kdy se rozmnožovala samice, která je v perspektivním věku. U masožravých vačnatců je právě věk velmi limitujícím faktorem. Zvířata stárnou velmi rychle a v případě, že se nerozmnoží první sezónu, jsou zpravidla pro další reprodukci ztraceni. Pravidelné a úspěšné rozmnožování je tak zcela klíčové pro jejich udržení v populaci a případný výpadek v rozmnožování celé populace, třeba na jedinou sezónu, může znamenat její konec. To bude bohužel pravděpodobně případ kunovců tečkovaných (*Dasyurus viverrinus*), které se nám v minulosti podařilo rozmnožit. Celá evropská populace má ale velice úzkou genetickou základnu a poslední rok nebyl zaznamenán v rámci chovného programu žádný odchov. Pro druh jako takový to v evropském prostředí znamená, že bez potenciálního importu nových mladých zvířat vymizí v řádu měsíců, maximálně let.

První mláďata vakorejsků čtyřprstých (*Dasyuroides byrnei*) jsou úspěchem a zároveň závazkem do budoucna.

Novým druhem v naší kolekci je vakoveverka páskovaná (*Dactylopsila trivirgata*), jedná se nicméně o starší zvířata bez reálnější šance na aktivní chov. Potěšující je naopak rozmnožování kusu liščích (*Trichosurus vulpecula*). Druhem, který se rovněž etabloval velmi úspěšně, je klokan uru (*Thylogale brunii*). Potíže naopak stále přetrvávají u klokanů rudých (*Macropus rufus*), kde jsme přišli o mladého chovného samce. Potěšující novinkou je také první mládě klokánka králíkovitého (*Bettongia penicillata ogilbyi*) narozené v naší zoo.

Premiérový byl rovněž výše zmíněný odchov pásovice kulovitého (*Tolypeutes matacus*). Odchov se zatím stále nepodařil v případě nového páru lenochodů dvouprstých (*Choloepus didactylus*), matka se ale o mládě starala a lze říci, že jsme v tomto případě postoupili o krůček kupředu.

Chov je dlouhodobě úspěšný u velemyší obláčkových (*Phloeomys pallidus*), myší bobřích (*Hydromys chrysogaster*), mar slaništních (*Dolichotis salinicola*). Úspěšný je chov dlouhodobě také u několika dalších druhů hlodavců. V případě kapybar (*Hydrochoerus hydrochaeris*) jsme po ztrátě chovného samce přistoupili k sestavení nové skupiny, která by se měla začít rozmnožovat v roce 2019.

PRIMÁTI

V úvodu zmíněný první úspěšný odchov outloňů malých (*Nycticebus pygmaeus*) patří mezi nejvýznamnější události roku 2018. Tento odchov je natolik významný, že je obsahem samostatného článku v rámci letošní výroční zprávy. Dobře se stále vyvíjí chovy komb senegalských (*Galago senegalensis*), kde jsme zaznamenali odchov čtyř mláďat a komb jižních (*Galago moholi*), kde se narodila dvě mláďata. Po sestavení páru komb Garnettových (*Otolemur garnetti*) jsme druhovou kolekci těchto zajímavých poloopic rozšířili ještě o pár komby velké (*Otolemur crassicaudatus*), které pravděpodobně nejsou chovány na území Evropské unie.

Chov začíná bohužel stagnovat u maki Ganzhornových (*Microcebus ganzhorni*), kde se pravděpodobně začíná projevovat negativní vliv inbrední deprese. Tento druh je chován pouze ve velmi omezeném počtu v několika zoologických zahradách a jeho genetická základna v chovu je velice úzká. V průběhu roku 2018 jsme se zařadili mezi chovatele maki Goodmanových (*Microcebus lehilahytsara*), kdy jsme ze Zoo Zürich importovali dva páry. Jedná se o chovatelsky velmi perspektivní taxon, jehož základna je poměrně široká. Tento druh makiho byl vyčleněn z původně jediného uznávaného druhu vázaného výskytem na východní vlhkou část Madagaskaru a vyznačující se načervenalým zbarvením.

Tamarin bělovousý (*Saguinus mystax*) s mládětem
– první rozmnožení tohoto druhu v Zoo Jihlava

Nově sestavený pár kosmanů černovousých (*Callithrix penicillata*) se začal rozmnožovat, mláďata zaznamenali také spolupracující soukromí chovatelé. U kosmanů stříbřitých (*Mico argentatus*) jsme po předchozím úhynu chovného samce rozeslali většinu zvířat dalším chovatelům, přičemž u nás prozatím zůstávají tři samice. Dvě z nich budou ještě odeslány k dalším chovatelům, ke zbývajícím samici bude dopárován samec ze Zoo Barcelona. Z dalších zástupců kosmanovitých primátů stojí oproti běžnému rutinnímu chodu věcí určitě za zmínku již výše uvedené narození mláďat tamarinů bělovousých (*Saguinus mystax*). Zde ještě nelze mluvit o odchovu, jedná se ale o první rozmnožení tohoto druhu v naší zoo, navíc u páru, který se až dosud jevil jako velmi neperspektivní a problematický.

Zvířata spolu neharmonovala, tento trend se nicméně zlomil po narození mláďat. Jedná se o starší chovnou samici, kterou jsme obdrželi ze soukromého chovu a mladého samce, který se k nám dostal ze Zoo Magdeburg. Zejména samec se projevoval jako zvíře velmi nervózní a nevyrovnané, proto jsme už začínali přemýšlet o přepárování zvířat dříve, než chovná samice přestane být perspektivní vzhledem k jejímu věku.

V chovu starosvětských primátů se zásadní změny během roku 2018 nekonal. Skupiny mangabejů černých (*Lophocebus aterrimus*) a kočkodanů Loweových (*Cercopithecus lowei*) jsou víceméně kompatibilní, ale dosud jsme se nedočkali rozmnožování. U samčí skupiny gueréz běloramenných (*Colobus polycomos*) by mělo dojít v roce 2019 k zásadnímu posunu. Nejstarší samec má být odeslán do Zoo Poznaň, jeden z rezidentní trojice by potom měl být pro naši zoo v příštích letech chovným samcem, přičemž by byl spojen se samicemi z Vídně a Duisburgu.

ŠELMY

Dá se říci, že nejvýznamnější událostí v chovu šelem bylo narození a následný odchov dvou mláďat tygrů sumaterských (*Panthera tigris sumatrae*). Tygr jako druh sice není zvířetem obtížně chovatelným, ale zkušenost nám ukazuje, že při frekventovaných a poměrně dlouhodobých restrikcích chovu, se objevují problémy i v případě těchto poměrně snadno chovatelných zvířat. I proto jsme chtěli, aby se naše mladá samice zapojila do reprodukce, a v této záležitosti jsme vedli poměrně intenzivní diskuzi s koordinátorkou pro tento chovný program. Je nutné zmínit, že by vše bylo o mnoho složitější, pokud bychom se na celém postupu neshodli s kolegy ze Zoo Brno, odkud k nám na dobu nezbytně nutnou přicestoval vhodný samec. Účelem bylo zapojení obou mladých zvířat do reprodukce, protože v Brně je stále samice, která se zatím projevila jako

Mláďata tygrů sumaterských (*Panthera tigris sumatrae*) jsou výsledkem chovatelské spolupráce se Zoo Brno. Foto: Ondřej Chvátal

Trojčata irbisů (*Panthera uncia*), foto: Ondřej Chvátal

značně nekompatibilní s několika kocoury, navíc jde o zvíře, které už je velmi limitované věkem. Pokud dále nedojde v Brně k rozmnožení, bude tak možné téměř s určitostí a bez komplikovaných vyšetření prohlásit, že samice je nechovná.

Další významnou událostí bylo narození trojčat u irbisů (*Panthera uncia*). Chovná zvířata nám už stárnou a samice z tohoto vrhu by se měla v příštích letech stát novou chovnou kočkou. I v rámci tohoto chovného programu se potýkáme s limitovaným prostorem v zoologických zahradách a tudíž i nezbytností chovatelských restrikcí.

Potěšitelným bylo v roce 2018 rovněž opakované rozmnožování margaye (*Leopardus wiedii yucatanicus*), pro rok 2019 se počítá s druhou chovnou samicí. Novým taxonem v rámci kolekce malých koček je kočka palawanská (*Prionailurus bengalensis heaneyi*).

Poměrně problematickým se ukázalo spojování vlků iberských (*Canis lupus signatus*), kdy se u samice nepodařilo naleznout antikoncepční implantát ani po opakovaném vyšetření. Přestože pár spolu viditelně slušně harmonoval, u samice se objevovala poměrně rozsáhlá poranění v oblasti krku. Není vyloučeno, že došlo k pokusům o páření, které produkce hormonů prostě inhibovala. Další sdělení kolegů ze Zoo Barcelona znělo, že na vlčici je pro zamezení reprodukce nutné implantování dvou tělísek, zatímco jedno je pouze inhibitor agresivity pro tento poddruh vlka, konkrétně v tomto případě držení tří samic bez samce ve společném výběhu. O rozmnožování se samozřejmě budeme i nadále pokoušet, otázkou pak

je, zda implantát nemohl opustit tělo zvířete s poškozenou tkání při poranění. Celý případ je pak asi poměrně smutným příkladem o nefunkčnosti, nebo možná o omezené funkčnosti tohoto způsobu managementu, kdy se domněle dočasná antikoncepce stává trvalou. Zejména u malých populací pak trvalé vyřazení byt jednotlivců může mít pro budoucnost poměrně zásadní důsledky. V neposlední řadě pak samozřejmě řešíme problém s plodností takových zvířat i z finančního hlediska.

KOPYTNÍCI

Ve stádě zeber Burchellových (*Equus quagga burchellii*) proběhla již avizovaná výměna hřebců. Spojování těchto zvířat, zejména v již fungujících stádech, není jednoduchá záležitost. Příliš mladí hřebci mohou být napadáni rezidentními klisnami, což může v průběhu zapříčinit jejich neochotu pářit, a to zejména klisny, jimiž byli napadáni. Naopak se může projevit vůči takovým zvířatům v budoucnu spíše agresivně. Plně dospělý hřebec pak typicky projevuje evolučně dané chování, kterým je infanticida nebo feticida. (Zabíjení mláďat, nebo plodů samcem, které nejsou jeho.) U populací, které jsou omezené, pak může tento banální problém nastat velmi jednoduše. Požadované zvíře často prostě není k dispozici, případně nesplňuje základní požadavky na příbuzenské vztahy zvířat. V našem případě jsme byli nuceni akceptovat ročního hřebce, což je podle zkušeností věk, kdy je ještě rezidentními klisnami považován za hříbě a dosud se neprojevuje jako dospělý samec. Správnost postupu nicméně v každém jednotlivém případě ukáže až čas.

Zebra Burchelova (*Equus quagga burchellii*) s mláďetem

Velmi zásadní a zlomový byl pro nás rok 2018 v chovu babirus sulaeských (*Babirusa celebensis*). V tomto roce jsme zaznamenali vlastně vůbec první narození živého mláďete a následně odchov tohoto vzácného a bizarního zástupce čeledi prasatovitých. Odchov je o to cennější, že se mláďe narodilo samici, která byla dovezena do Jihlavy v rámci GSMP ze St. Louis. Rozmnožovala se i druhá samice, ta však porodila mrtvé mláďe. V závěru roku 2018 jsme si pak vyměnili chovné kance se Zoo Stuttgart, aby tak mohli v obou institucích zůstat mladé samice. Doufáme, že se tímto krokem staneme jedním z významných chovatelů tohoto druhu v příštích letech, protože teoreticky můžeme dlouhodobě pracovat s potenciálem tří samic. Při počtu 31 zvířat v 5 institucích v Evropě by to nemuselo být nemožné.

Stavy zvířat k 31. 12. 2018		
	taxony	jedinci
savci	113	569
ptáci	43	219
plazi	53	168
obojživelníci	12	72
ryby	25	107
paryby	1	3

Rozmnožená zvířata v letech 2013 až 2018		
	taxony	jedinci
2013	55	267
2014	73	269
2015	60	346
2016	64	288
2017	77	391
2018	59	488

Narození v roce 2018		
	taxony	jedinci
savci	59	317
ptáci	11	36
plazi	10	117
obojživelníci	3	18

Úhyny v roce 2018		
	taxony	jedinci
savci	53	132
ptáci	14	27
plazi	12	29
obojživelníci	5	10
ryby	8	14
paryby	1	1

SUMMARY

When I noted last year we almost successfully reared several animal species, I was hoping in some that 2018 we will inform about successful rearing. It is very nice in some cases we really did the step ahead. The most important rearing of the year has been piglet of Sulawesi Babirusa (*Babirusa celebensis*). We can note as big success also rearing of two young Pygmy Slow Loris (*Nycticebus pygmaeus*), repeating breeding of Margay (*Leopardus wiedii yucatanicus*), or the first successful rearing of Southern Three-banded Armadillo (*Tolypeutes matacus*) in Jihlava Zoo. We noted also births of Malgasy Jumping Rat (*Hypogeomys antimena*), rare rodents from Madagascar, Moustached Tamatin (*Saguinus mystax*) and Kowari (*Dasyuroides byrnei*) in the end of the year 2018. These cases we cannot call as successful rearing so far but we have not successfully reared these species so far. In two cases we can introduce these species as birth for the first time in our institution.

Amphibians and Reptiles:

Within these taxonomical groups we successfully reared species with long tradition of keeping and breeding in our Zoo. Notable successful rearing are for sure baby of Solomon Island Skink (*Corucia zebrata*), young Giant Hispaniolan Galliwasp (*Celestus warreni*) and also five next babies of Black Marsh Turtle (*Siebenrockiella crassicolis*). As important arrival in our Reptile stock has been male of Chinese Alligator (*Alligator sinensis*) from Japanese Shizuoka, the animal was however hatched in breeding and rescue center Anhui in China. Now as crucial step of this job will be joining of pair and experiments with winter period. We think this part of breeding work is one of the most important together with right feeding system.

Marsupials and Small Mammals:

Really positive piece of news within Marsupial Mammals is birth of Kowaries (*Dasyuroides byrnei*) mentioned above.

As a premiere successful breeding has been also mentioned birth of Southern Three-banded Armadillo (*Tolypeutes matacus*). We are however still waiting for successful rearing of Linnaeus Two-toed Sloth (*Choloepus didactylus*) new pair, mother however nursed about her baby so we are again a step ahead in this job.

We are traditionally very successful in breeding of Northern Luzon Giant Cloud Rats (*Phloeomys pallidus*), Watter Rats (*Hydromys chrysogaster*), Chacoan Maras (*Dolichotis salicola*). Also several other Rodent species are successfully and regularly reared in Jihlava Zoo.

Primates:

Successful rearing of Pygmy Slow Loris (*Nycticebus pygmaeus*) equals to the most important success within a year 2018. We established also pair of Northern Greater Galago (*Otollemur garnetti*) and collection of this taxonomical group we have enlarged also for a pair of Large-eared Greater Galago (*Ottonomomys crassicaudatus*), currently probably only animals of this species kept within European Union.

We have also become members of breeding program for Goodman's Mouse Lemurs (*Microcebus lehilahytsara*), when we imported two pairs from Zürich Zoo.

New established pair of Black-tufted Marmoset (*Callithrix penicillata*) has already started to breed, young animals noted also collaborating private holders. In case of Silvery Marmosets (*Mico argentatus*) we removed majority of family after death of breeding male to other breeders, only three females have been left in our institution. Two of them will also leave Jihlava Zoo to other institutions and the last one will be paired with male from Barcelona Zoo. Against normal routine are notable mentioned birth of Moustached Tamatin (*Saguinus mystax*).

We did not note any important changes in our Old World Monkey stock.

Carnivores:

We can say the most important event in Carnivore stock has been birth and rearing of two cubs of Sumatran Tiger (*Panthera tigris sumatrae*). Next one also birth and rearing of three Snow Leopard cubs (*Panthera uncia*). Our breeding animals are getting old and it means young animals should within future substitute the older.

Very good piece of news is repeating of successful rearing of Margay (*Leopardus wiedii yucatanicus*), we want to add into our breeding stock another young female in 2019. New species in our collection is Palawan Leopard Cat (*Prionailurus bengalensis heaneyi*).

It is still quite problematic joining of pair of Iberian Wolf (*Canis lupus signatus*), we were not successful to find contraceptive (implant) even under several examination under full anesthesia. Although the pair looked as harmonic there were still injuries in part of female's neck.

Ungulates:

We changed stallion in group of Burchell's Zebra (*Equus quagga burchellii*) which was planned some time ago.

Very excited and important was year 2018 in stock of Sulawesi Babirusa (*Babirusa celebensis*). In fact we noted that year the first birth of vital piglet and then successful rearing of the interesting and rare species of family Suidae. The rearing is so important as the piglet was born from Female imported into Jihlava under GSMP management from St. Louis. Also other female gave birth, that was however stillborn. In the end of 2018 we changed breeding males with Stuttgart Zoo to support enlargement of breeding stock in both institutions as males will be able to mate local born females.

Maki Ganzhornův (*Microcebus ganzhorni*), foto: Richard Viduna

Klokánek kryší (*Potorous tridactylus*), foto: Richard Viduna

PRVNÍ ÚSPĚŠNÝ ODCHOV OUTLOŇŮ MALÝCH (*NYCTICEBUS PYGMAEUS*) V JIHLAVSKÉ ZOO

THE FIRST-EVER PYGMY SLOW LORISES (*NYCTICEBUS PYGMAEUS*) BRED AND REARED WITH SUCCESS IN JIHLAVA ZOO

Bc. Michaela Havlová
Chovatelka / Zookeeper

Outloň malý (*Nycticebus pygmaeus*) Bonhote, 1907, je nejmenším zástupcem rodu outloň (*Nycticebus* sp.). Jde o velmi zajímavé poloopice s nočním způsobem života. Tento druh obývá tropické lesy Vietnamu, Laosu a Kambodži východně od řeky Mekong. Outloni se vyznačují velmi pomalým pohybem po větvích stromů a neumí skákat. Jejich končetiny jsou přizpůsobeny k velice silnému úchopu a živočichové mají potřebu neustále se něčeho přidržovat. Přes den spí ve větvích nebo dutinách stromů s hlavou schoulenou mezi stehny.

Outloni jsou charakterističtí velmi hustou jemnou srstí a velkýma kulatýma očima. Ty jim umožňují vynikající noční vidění díky speciální vrstvě v oku, tzv. tapetum lucidum. Další zvláštností outloňů je zubní hřebínek, který je tvořen spodními řezáky a špičáky. Ten využívají jak k získávání potravy, tak k údržbě srsti. Zubní hřebínek outloni čistí specifickým podjazykovým orgánem, nazývaným druhý jazyk. K péči o srst používají ještě tzv. pročesávací drápek, který je na druhém prstu zadní končetiny. Outloni jsou zajímaví také tím, že jsou to jediná jedovatá primáti na světě. Toxin vylučovaný loketní žlázou se aktivuje spojením se slinami. Samice tímto jedovatým sekretem potírají svá mláďata, aby je ochránila během své nepřítomnosti.

Bohužel v přírodě jsou tato pozoruhodná zvířata ohrožena. Jejich přirozené prostředí je neustále decimováno rozšiřujícím se zemědělstvím a outloni tak mají k dispozici stále menší životní prostor. Ohrožení jsou také lovem. Outloni odchycení v přírodě jsou drženi ve velmi špatných podmínkách a velká část zvířat umírá důsledkem stresu. V zajetí ještě podstupují bolestivý zákrok, kdy jsou jim uštípnuty nebo dokonce vytrhnuty zuby bez umrtvení. Ti co přežijí, jsou následně prodáváni jako domácí mazlíčci nebo slouží jako atrakce pro turisty. Proto jsou outloni chráněni mezinárodní smlouvou CITES. V rámci této úmluvy jsou řazeni do přílohy č. 1, kam spadají nejvíce ohrožené druhy a obchodování s nimi je zakázáno.

S chovem outloňů malých začala Zoo Jihlava v roce 2002. Historicky první pár pocházel z přírody. Samice porodila zhruba dva měsíce po příjezdu do Jihlavy. Vzhledem k délce březosti outloňů, která trvá zhruba 6 měsíců, musela samice zabřeznout ještě ve volné přírodě. Dvojčata druhý den po narození uhynula. Od tohoto páru jsme se již dalších mláďat nedočkali. V průběhu dalších let bylo sestaveno ještě několik párů, ovšem žádný z nich se nerozmnožil. A to i přes mnohé úsilí zajistit jim optimální podmínky.

Snahu o úspěšný odchov outloňů jsme nevzdali a v roce 2014 se povedlo sestavit dohromady další pár. Tvoří ho samice narozená 24. 1. 2013 v Zoo Riga a samec narozený 15. 1. 2012 v Zoo Poznaň. Pár spolu vychází dobře. Outloni spí společně v jedné budce, i když každé zvíře má k dispozici vlastní budku. V roce 2016 jsme zkusili podpořit rozmnožení outloňů injekční aplikací hormonů na podporu reprodukce samice. V březnu 2017 samice poprvé porodila. Dvojčata ale zemřela v průběhu porodu. Dobrou zprávou pro nás bylo, že samice je schopna zabřeznout, donosit mláďata a porodit. Proceduru na podporu reprodukce samice jsme znovu zopakovali. Dne 28. 1. 2018 se narodila dvě živá mláďata. Ihned po zjištění proběhlého porodu, byl rodičovský pár pro jistotu rozdělen. Mohlo by totiž dojít k agresivnímu chování mezi rodiči. Vzhledem ke skutečnosti, že samice byla prvoroďka, zbytečně jsme ji nevyrušovali a dopřáli jsme jí maximální klid. Mláďata velice rychle rostla a brzy začala ochutnávat pevnou stravu. Odstavili jsme je v 6 měsících, aby se samice mohla vrátit zpět do reprodukce. Během odstavu byla zároveň mláďata označena čipem a zjistili jsme jejich pohlaví. Jde o samce a samici. Po 16 letech jsme se tak dočkali úspěšného odchovu outloňů malých. V rámci UCSZO jsme v roce 2018 nyní jako jediní odchováli mláďata tohoto ohroženého druhu.

Outloně chováme v zázemí zoo při teplotě 24 °C a s přirozeným osvětlením. Můžou tak vnímat změny délky světelného dne, což má také vliv na jejich reprodukci. V chovu outloňů je mimo jiné důležité zachovávat pach jejich teritoria, to proto, že jejich významným komunikačním prostředkem jsou právě pachové značky. Z tohoto důvodu se při úklidu snažíme část jejich pachových značek zachovat a neuklízáme chemickými prostředky. Krmnou dávku jsme v průběhu let dotvořili do následující podoby. Základem je směs ovoce a zeleniny. Dále je každodenní složkou krmení živočišná bílkovina ve formě hmyzu, vařeného vajínka či vařeného kuřecího masa. To vše je samozřejmě doplněné o vitamíny a minerály. Krmení podáváme odpoledne, vzhledem k noční aktivitě zvířat. Další nezbytnou složkou jejich potravy je pryskyřice. Outloňům podáváme pryskyřici získanou z akácií, tzv. arabskou gumu. Tu mají k dispozici téměř denně. Arabskou gumu outloňům předkládáme ve vydlaných kmínkách, a tím tak podporujeme jejich přirozené chování. To podporujeme i podáváním živého hmyzu, který si musí sami ulovit.

Odchovaná mláďata outloňů v chovatelském zázemí, foto: Marta Hudcová

SUMMARY

Jihlava Zoo started the pygmy slow loris stock in 2002. The first-ever pair came from the wild; the female was probably pregnant when it arrived. Twins were born, but died and the pair had no offspring any longer. In the years that followed, multiple pairs were formed, but always without any result. Lorises are kept at a temperature of 24°C with natural lighting and emphasis to preserve the scent marks used to define their home range. By default, the diet combines vegetables and fruit; everyday ingredients include animal protein. Tree resin is an essential food as well and is supplied in the form of arabic gum.

In 2014, we formed a pair from a female born at Riga Zoo (2013) and a male born at Poznań Zoo (2012); the animals harmonise with each other and sleep in one box. In 2016, we decided to support the female's reproduction by applying hormones via injection. In March 2017, the female gave birth to twins that died during the delivery. The entire procedure with hormones was repeated, the female giving birth to two live animals on 28 January 2018. The male was separated and we made sure that the female was disturbed as little as possible. The young ones grew rapidly; at month 6 they were weaned, microchipped and checked so we know that they are a male and a female. This way we finally saw the first animals of this taxon to breed and rear after 16 years – the first such instance in Jihlava and throughout the Union of Czech and Slovak Zoos.

CHOV A ODCHOV BABIRUS SULAWESKÝCH (*BABYROUSA CELEBENSIS*) V ZOO JIHLAVA

BABIRUSAS (*BABYROUSA CELEBENSIS*) BRED AND REARED IN JIHLAVA ZOO

Pavel Hájek
Chovatel / Zookeeper

Historie:

Johan	nar. 22. 6. 2000 Zoo Děčín, do Jihlavy dovezen 19. 7. 2001, odcestoval do Zoo Fuengirola (Španělsko) 17. 5. 2005
Johana	nar. 12. 10. 2001 Zoo Děčín, do Jihlavy dovezena 2. 10. 2002
Pedro	nar. 9. 2. 1996 Zoo Vídeň, do Jihlavy přicestoval z Fuengirola 17. 5. 2005, 11. 6. 2009 odcestoval do Zoo Ústí nad Labem,
Shai	nar. 31. 8. 1998 Zoo Twycross, do Jihlavy přicestoval ze Zoo Ústí nad Labem 11. 6. 2009, 13. 7. 2010 odcestoval do Zoo Antverpy
Jola	nar. 21. 4. 1998 Zoo Děčín, do Jihlavy přijela 27. 10. 2010
Kendari	nar. 28. 3. 2009 Zoo Antverpy, odtud přicestoval do Jihlavy 3. 6. 2010, 5. 12. 2018 odcestoval do Zoo Wilhelma Stuttgart
Ndari	nar. 16. 2. 2014 Zoo South Lakes (Anglie), v Jihlavě od 12. 9. 2015
Rose	nar. 27. 9. 2010 Zoo St. Louis, v Jihlavě od 1. 4. 2017
Anny Rose	nar. 14. 4. 2018 Zoo Jihlava, otec Kendari, matka Rose.
Salem	nar. 16. 12. 2015 Zoo Chester, od 6. 12. 2018 v Jihlavě.

V roce 2018 tedy chováme 1,4 (Salem, Johana, Rose, Ndari a Anny Rose)

Babirusy byly chovány v Zoo Jihlava dříve v expozici po vlčích hrivnatých (*Chrysocyon brachyurus*): tři vnitřní ubikace, jeden průchozí dvorek a velký výběh. V roce 2014 se přestěhoval pár Kendari a Johana do nového pavilonu Asie s gibony zlatolícími (*Nomascus gabriellae*) a ovíječi filipínskými (*Paradoxurus hermaphroditus philippinensis*). Nová expozice babirus sestává ze dvou samostatných prostorných venkovních výběhů, venkovních dvorků a dvou oddělitelných a navzájem různě rozdělitelných vnitřních stájí. V roce 2015 k nim přibyla mladá samice Ndari. Měla svoji polovinu expozice, druhou polovinu stáje měl stávající pár. Johana nikdy samce nepřipustila k tělu, takže první zkušenosti s pářením se odehrály mezi Kendarim a Ndari. Samice zabřezla v roce 2016, porod 7. 3. 2017 dosvědčovala visící placenta, ale mládě nebylo nalezeno. Druhý porod dokazovala jen mokrá sláma v boudě. Ndari byla se samcem o měsíc později a tak rodila 21. května 2018. Zase jako v předchozích situacích před porodem udržovala v bedně čistotu. Po porodu ráno byla velmi agresivní a vůbec nikoho nenechala vstoupit. Raději jsme u ní ten den nic nedělali a nechali ji v klidu. Druhý den byla také agresivní a podrážděná, bezkontaktně byla vypuštěna do uličky na krmení. V boudě bylo v rozpadlém hnízdě mrtvé vyvinuté mládě, samice. Pitva prokázala, že po porodu mládě nedýchalo, narodilo se mrtvé. Příští říje u Ndari byla 15. 7. 2018. Spojena byla opět s Kendarim a pak ještě další říji, ale ani jednou nezabřezla.

V roce 2017 byla z amsterodamského letiště Schiphol vyzvednuta třetí samice Rose. Po dlouhé cestě byla v přepravce nervózní, kroužila v bedně, ale po vypuštění do karanténny místnosti si zvykla docela dobře na nové prostředí. Po měsíční karanténě, kde k ní měli přístup ošetřovatelé z úseku šelem, přešla do babirus stáje pod úsek dolních kopytníků. Tato změna ji velmi stresovala, byla to pro ni nová neznámá. Nikdy v dospělosti nebyla se samcem a jinými samicemi. Asi první chybou bylo, že byla zavřena první den jen v přehrazené čtvrtině stáje. Na malém prostoru byla velmi nervózní, kroužila kolem dokola při každém vyrušení. Po zvětšení prostoru ve stáji na jednu polovinu se její chování zlepšilo a zkusili jsme ji seznámit se samcem. To se také ukázalo jako velká zátěž, utekla před ním na konec malého výběhu pod lávku, kde setrvala dlouhou dobu a odmítala se vrátit do stáje. Jakákoliv manipulace s ní vzala hodně času, přemlouvání a lákání. Začala také viditelně hubnout a tak se pro ni musela upravit krmná dávka s převahou kaloricky bohatšího ovoce: banánů a hroznů, piškoty s trochou medu a její oblíbená kukuřice, vařená vejce, kuřecí maso a ryby. Po zlepšení se přidala zelenina. Vše u babirus se začalo přizpůsobovat podle ní, takže jsme od seznamování se sam-

cem upustili a nechali na ní, aby si vytvořila svůj režim. Měla také otevřená dvířka do výběhu, aby při vyrušení měla možnost vyběhnout ven. Po čase přece jen přijala určité věci za své, získala více sebevědomí, a tak se zase setkala se samcem. Jaké bylo překvapení, když ho začala sledovat se zájmem a bez únikových tendencí. Po druhém spojení zabřezla. Před porodem měla zvětšené břicho a naběhlé struky a měsíc před porodem si postavila v čerstvě nastlané slámě hnízdo, které ale v době porodu už bylo rozpadlé. Porod proběhl 14. 4. 2018 bez problémů, mládě bylo vysoce pohyblivé, velikosti statného morčete. Pilo a dobře prosperovalo od začátku. Samici jsme nechali první týden úplně v klidu bez úklidu, protože byla na ošetřovatele velmi agresivní. Po týdně byla s mládětem vypuštěna do malého betonového dvorečku a ve stáji se uklidilo. Tento postup pak následoval další dny, až po měsíci začala tolerovat přítomnost ošetřovatelů u mláděte, které jak se ukázalo, byla samička. Po dvou týdnech začala ochutnávat pevnou stravu.

Anny Rose, jak byla narozená samice pojmenována, rostla a prosperovala bez jakýchkoliv komplikací, takže se nakonec rozhodlo, že zůstane v Jihlavě a vymění se její otec Kendari se Zoo Wilhelma Stuttgart za jejich chovného, o tři roky mladšího samce Salema. Výměna proběhla začátkem prosince 2018. Po karanténě, která proběhla v zimním období, nový samec chodil ven jen na proběhnutí. Spjoval se poprvé s Ndari uvnitř stáje, zpočátku o sebe zvířata jevila zájem, ale po chvíli se samec začal chovat útočně a rozdělili se. To samé následovalo ještě další den a po týdně zase. Pak se u samce odpoledne 6. 2. projevil příznak akutního onemocnění – slabost, nechutenství a malátnost. Tři dny nic nežral, jen pil. Zase jsme obnovili karanténu. Po uvedené době a podání léků se začal stav zlepšovat. Po dosažení dobré kondice se spojil s Ndari ještě jednou, opět se choval útočně. Na jaře se také spojil s druhou starší Rose. Před spojením bylo mládě odděleno od matky. Průběh byl stejný jako u Ndari. Proto se další říji seznamovali samice se samcem přes upevňovaný pletivový rám, který byl dočasně instalován místo dveří. Změna byla patrná hned. Samičky zvědavě a s respektem očíhávaly samce, i mládě mělo možnost samce prozkoumat. Následující říje budeme postupovat stejně, upravíme seznamovací mříž na snadno otevíratelnou a dle chování se spolu zvířata spojí.

SUMMARY

Jihlava Zoo has been a babirusa holder since 2001 with a total of 10 individuals on record so far. Of these, the group consisting of one male (Kendari) and three females (Johana, Ndari and Rose) worked well for the longest period of time, which actually lasted until the sub-adult age of the young female born after Kendari was put together with Rose. The young babirusa born in 2018 became the first successfully bred and reared animal of its species in Jihlava after 16 years. The other female (Ndari) – a prospective breeding animal – became pregnant several times; the offspring however never survived and, often, was even not found. It was finally decided that in late 2018 the male would be exchanged with Wilhelma Stuttgart for an unrelated male while the females (including the offspring) would be retained in Jihlava. For male's aggressiveness, however, the process of putting the animals together has been fairly complicated. Only the years to follow will show what the future of the babirusa stock will be with this new male.

Samice babirusy před porodem u svého hnízda, foto: Pavel Hájek

Mládě babirusy ve věku 6 dní, foto: Pavel Hájek

1,5 měsíce stará samice babirusy začala pod bedlivým dozorem své matky objevovat venkovní výběh.

CESTA NA JERSEY ZA POZNÁNÍM DURRELLOVY ZOO

JERSEY TRIP TO DISCOVER DURRELL'S ZOO

Michal Kratochvíl
Chovatel / Zookeeper

"A tak jsem po strastiplném roce potyček s radními a úřady různých měst odjel na Jersey a za hodinku po přistání jsem měl vlastní zoologickou zahradu."

Gerald Durrell

Jersey je největší a nejjihujiší ostrov Normanského souostroví. Leží v Lamanšském průlivu mezi Velkou Británií a Francií a spolu s okolními trvale neobydlenými ostrovy a skalami pojmenovanými Les Dirouilles, Les Écréhous, Les Minquiers a Les Pierres de Lecq tvoří Rychtářství Jersey, závislé území britské koruny.

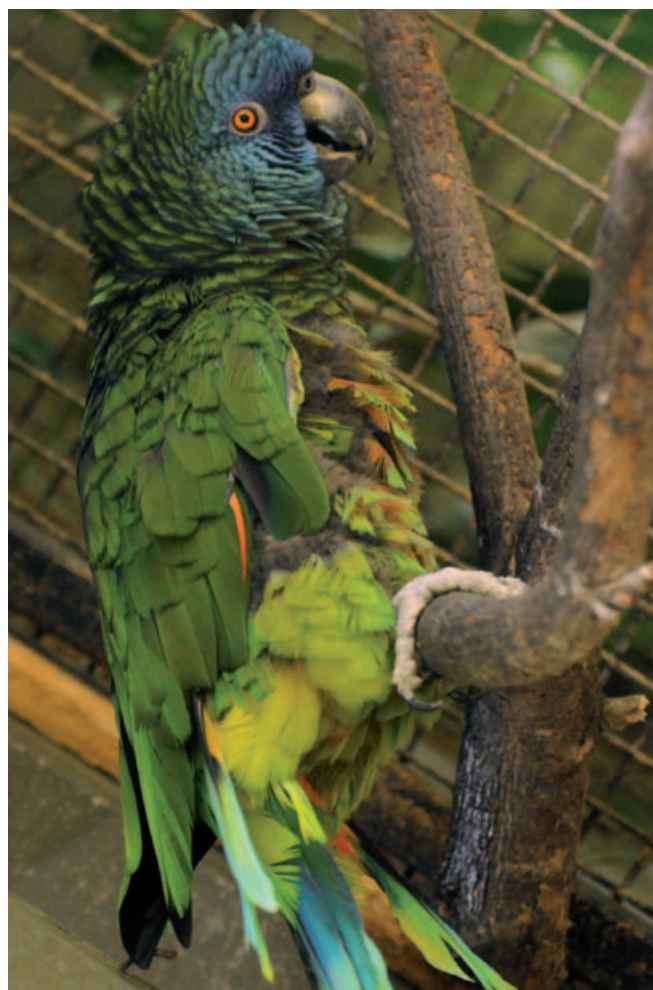
Zoologickou zahradu tam v lokalitě Les Augrès Manor ve farnosti Trinity založil roku 1959 přírodovědec a spisovatel Gerald Durrell. Instituce se dlouhodobě soustřeďuje na chov vzácných a ohrožených taxonů, z nichž některé pomohla zachránit před úplným vyhubením.

Jedním z nich je amazoňan mnohobarvý (*Amazona versicolor*), endemický druh ostrova Svátá Lucie v Malých Antilách. V sedmdesátých letech minulého století jejich populace po sérii ničivých hurikánů v přírodě poklesla až ke kritické hranici 50 ptáků. Jersey Zoo výrazně přispěla k jejich záchraně založením záchranného programu, úspěšnými odchovy a následnou repatriací několika exemplářů. Poslední dva veřejně držení jedinci v lidské péči, kteří nebyli vhodní pro zpětný převoz, se nachází právě zde.

Dalším taxonem, který nepochybně stojí za zmínku a byl asi nejpočetněji zastoupen v ptačí kolekci zoo, je holub růžový (*Nesoenas mayeri*). Na rodném Mauriciu byli téměř vyhubeni a v polovině osmdesátých let dvacátého století tam zbývalo posledních 20 kusů. Durrellova nadace získala povolení k odchytu několika jedinců a založení záchranného chovného programu. V současné době žije na několika chráněných mauricijských lokalitách zhruba 450 ptáků, ale zdejší kolegové stále drží několik párů, které pravidelně odchovávají.

Dalšími z mnoha vzácných chovných taxonů jsou například hvízdalky montserratské (*Leptodactylus fallax*), trupíálí montserratské (*Icterus oberi*), křečci velcí (*Hypogeomys antimena*), skukoli ocasatí (*Daubentonia madagascariensis*) a lvíci černí (*Leontopithecus chrysopygus*).

Právě zde se pro mě koncem dubna 2018 otevřela možnost chovatelské praxe, kterou jsem absolvoval na ptačím rajonu. Ptáci jsou v kolekci této zoo velmi početně zastoupeni a s místními chovateli jsem se postupně seznámil se všemi chovanými taxony. Zvířata jsme vždy nakrmili, zkontrolovali jejich kondici, zdravotní stav a uklidili jejich expozici či chovnou ubikaci. Snažil jsem se zjistit co nejvíce informací jak o ptácích a jejich chovu, tak i o samotné zoo. Tato mezinárodní praxe pro mě byla velkým přínosem, protože jsem si přivezl nejen řadu nových postřehů a informací o chovu řady ohrožených ptáků, ale také jsem zjistil, jak funguje chovatelský provoz v renomované zahraniční zoo.

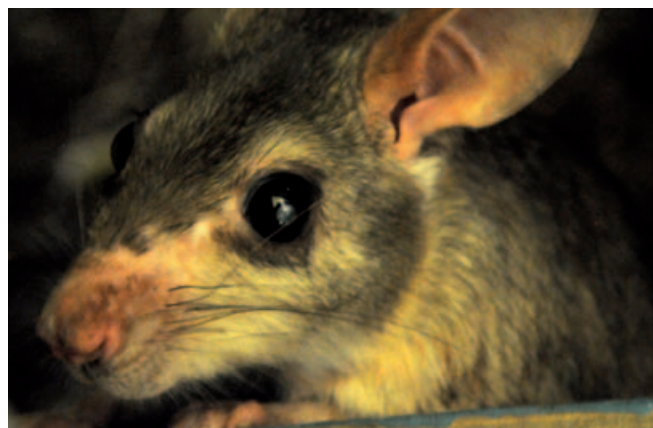
Amazoňan mnohobarvý (*Amazona versicolor*), foto: Richard Viduna

SUMMARY

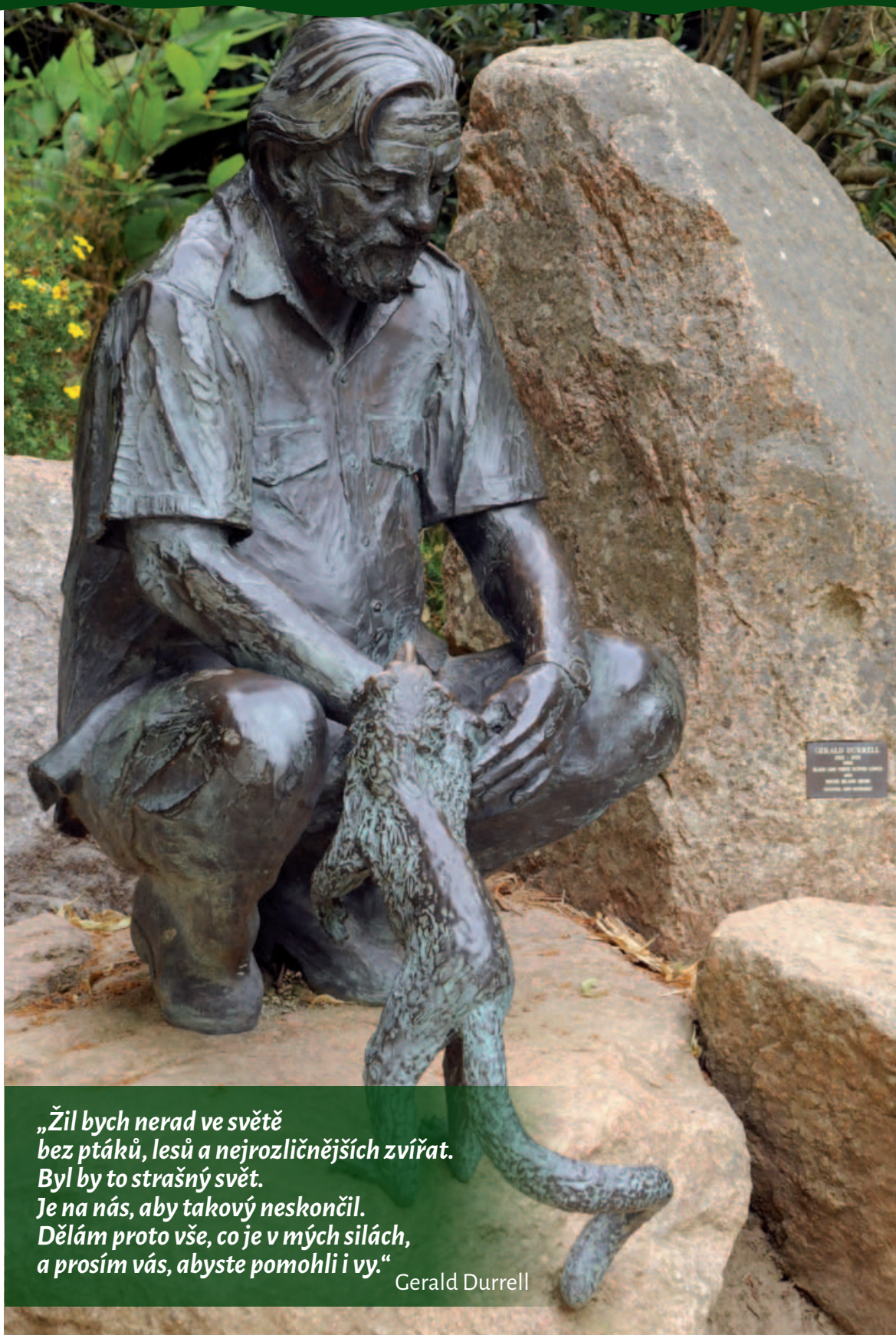
During late April 2018 I had chance to join colleagues at Jersey zoo for short zoo-keeper training within its huge bird department. It included regular zoo daily routines like feeding, health checking and cleaning of enclosures of all their avian, mostly rare and highly endangered, taxons in stock. Besides this, I had chance to share professional experiences and saw from first line how they worked in renowned international zoo, which I really appreciated much.

Na „svoji“ zoo jsou na Jersey pyšní, foto: Richard Viduna

Křeček velký (*Hypogeomys antimena*), foto: Richard Viduna

*„Žil bych nerad ve světě
bez ptáků, lesů a nejrozličnějších zvířat.
Byl by to strašný svět.
Je na nás, aby takový neskončil.
Dělám proto vše, co je v mých silách,
a prosím vás, abyste pomohli i vy.“*

Gerald Durrell

Gerald Durrell (1925–1995), foto: Richard Viduna

SPOLUPRÁCE ZOO JIHLAVA NA VEDECKOVÝZKUMNÉ ČINNOSTI CO-OPERATION ON SCIENCE AND RESEARCH ACTIVITIES

ODBORNÁ ZASEDÁNÍ

V úterý 12. června 2018 se v naší zoologické zahradě uskutečnilo první zasedání UCSZOO - Komise zoologicko-legislativní, jejímž koordinátorem je jihlavský zoolog Richard Viduna. Této akce se zúčastnilo jedenáct zoologů z deseti různých zahrad a projednávána byla témata jako chovatelské programy EEP (EAZA ex situ Programme) nového formátu, nařízení komise EU o invazních druzích, „kontaktní zoo“, Nagojský protokol a velmi ožehavá problematika managementových eutanázií.

V rámci odborných setkání specialistů při UCSZOO se naši zaměstnanci aktivně účastnili Komise pro plazy a obojživelníky, Komise pro výživu, Komise pro žirafy, antilopy, koňovité a vzácná plemena domácích zvířat, Komise pro jelenovité a ovce a kozy, Komise pro papoušky, Komise pro malé kočky, velké kočky, poloopice, kosmanovité, starosvětské primáty a gibony a lidoopy, Komise pro ploutvonožce a ryby, Komise pro ptáky a výživu, Komise pro evidenci zvířat, transporty zvířat a komise zoologicko-legislativní a dále pololetního setkání EAZA Small Mammal TAG, tedy mezinárodní poradní skupiny pro malé savce, pololetního setkání EAZA Monotreme and Marsupial TAG, tedy mezinárodní poradní skupiny pro ptakořitné a vačnatce, a výroční konference EAZA. Richard Viduna jako předseda EAZA Small Mammal TAG také participoval na větší části třetího celosvětového setkání Joint TAG Chairs Meeting & TAG Midyear meetings v maďarské Budapešti.

CHOVNÉ PROGRAMY

Dosud jsou rozlišovány tři typy mezinárodních chovných programů a to Evropský program pro ohrožený druh (EEP), Evropská plemenná kniha (ESB) a monitorovaný taxon (MON). V roce 2018 jsme kromě chovatelské spolupráce v rámci všech výše uvedených typů programů přímo řídili EEP pro kočky slaništní (*Leopardus geoffroyi*) a ESB pro krokodýly siamské (*Crocodylus siamensis*) prostřednictvím Jana Vašáka a EEP pro klokanky králíkovité (*Bettongia penicillata*) a MON pro morčata uruguayská (*Cavia magna*) a osináky africké (*Atherurus africanus*) prostřednictvím Richarda Viduny.

TERÉNNÍ VÝZKUM

Nadále pokračovala spolupráce s CHKO Beskydy při zimním mapování velkých šelem, které proběhlo v polovině února 2018, a jehož hlavním účelem je pátrání po pobytových znacích velkých šelem. Při vlastním pohybu v náročném horském terénu se však účastníci soustředí i na ostatní zvláště chráněné druhy živočichů.

S kolegy z plzeňské zoo jsme se v červnu 2018 opakovaně aktivně zapojili do monitoringu silně ohrožených chřástalů polních (*Crex crex*) v rámci regionu Šumavy. Náročná je zejména často celonoční část monitoringu zaměřená na lokalizaci a případný odchyt, získání biometrických údajů a okroužkování tokajících samců.

Dlouhodobě funguje spolupráce na monitoringu našich druhů letounů s Českou společností pro ochranu netopýrů. V rámci zimního sčítání hibernujících netopýrů na zimovištích participujeme na této činnosti v jeskyni Býčí skála v Moravském krasu, v jeskyních a štolách Tišnovského krasu a historických důlních dílech v okolí Malé Morávky v CHKO Jeseníky. Letní monitoring mateřských kolonií probíhá v jihovýchodní části kraje Vysočina s přesahem do Jihomoravského kraje. V rámci tohoto monitoringu je pravidelně navštěvováno 24 lokalit převážně na půdách budov sakrálních staveb. Další potencionálně vhodná místa jsou průběžně ověřována a navštěvována.

Mgr. Richard Viduna

Současný vedoucí zoologického oddělení
Current Head of Animal Management Dpt.

Chovatel Michal Kratochvíl při chovatelské stáži v Jersey Zoo, foto: Richard Viduna

ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ, STUDIJNÍ CESTY A KOMBINOVANÉ TRANSPORTY

V rámci získávání dalších odborných znalostí tři pracovníci jihlavské zoo v roce 2018 úspěšně absolvovali dlouhodobý kurz *Chovatel zvířat v zoo* vzdělávacího centra SVOPAP a kolegové z jiných zoologických zahrad či další účastníci si při něm nejčastěji volili naši zoo jako místo pro vykonání povinné čtrnáctidenní praxe.

Významným počinem pro možný budoucí rozvoj zdejší madagaskarské kolekce byla dubnová účast Richarda Viduny na *Aye-aye International Husbandry Workshop*, kde se v ikonické Durrellově Zoo Jersey u jednoho stolu sešli a debatovali téměř všichni světoví chovatelé kuskolů ocasatých (*Daubentonia madagascariensis*) s řadou dalších odborníků. Michal Kratochvíl využil ve stejném termínu možnosti chovatelské stáže na tamních ptačích úsecích.

Zoolog Richard Viduna předsedá zasedání EAZA Small Mammal TAG na výroční konferenci EAZA v řeckých Athénách, foto: Dijana Beneta, Zoo Záhřeb

Vzhledem k dlouhodobě se rozrůstajícímu počtu zejména menších taxonů ve zdejší kolekci se značně zvýšila potřeba přesunů zvířat. Abychom toto racionálně a finančně efektivně zvládali, začali jsme se v rámci zoologického oddělení věnovat i realizaci kombinovaných transportů, kdy ve spolupráci s ostatními chovatelskými institucemi dochází k jednorázovému pohybu většího počtu jedinců při vzájemném sdílení nutných nákladů. Z nejvýznamnějších akcí tohoto typu bych rád zmínil šestidenní červnový česko-německý transport, rovněž šestidenní červencový česko-německo-nizozemsko-francouzsko-jeřeysko-maďarský transport a osmidenní listopadový česko-belgicko-britsko-francouzsko-nizozemsko-německo-rakouský transport.

Úspěšní absolventi kurzu Chovatel zvířat v zoo vzdělávacího centra SVOPAP, foto: Marek Dohnal

SUMMARY

As part of acquiring more knowledge three staff members successfully completed a long-term course entitled *Zoo Animal Keeper* and organised by SVOPAP Training Centre. Significant achievements included the participation of Richard Viduna in the *Aye-aye International Husbandry Workshop* which was underway along with a traineeship completed by Michal Kratochvíl in the iconic Durrell's Zoo in Jersey. We began to be active in carrying out combined animal transports, of which the November operation combining animal shipments sent from or delivered to the Czech Republic, Spain, Belgium, the U.K., France, the Netherlands, Germany and Austria and taking eight days was the most important event.

On Tuesday of 12 June 2018 our zoo hosted the first-ever meeting of the UCSZOO Animal Legislation Committee; co-ordinated by Jihlava curator Richard Viduna, the event focused on recent highlights and challenges in the field.

In addition to co-operating in international breeding programmes of all types, we also directly manage the EEP for the Geoffroy's cat (*Leopardus geoffroyi*) and the ESB for the Siamese crocodile (*Crocodylus siamensis*) through Jan Vašák, as well as the EEP for the brush-tailed bettong (*Bettongia penicillata*) and the monitoring schemes for the greater guinea pig (*Cavia magna*) and the African brush-tailed porcupine (*Atherurus africanus*) through Richard Viduna.

Co-operation continued on mapping large carnivore distribution in the Beskydy Mountains in the winter; during the summer, we once again became involved in monitoring the endangered corncrake (*Crex crex*) in the territory of the Šumava Mountains.

We also continue the collaboration with the Czech Society for the Protection of Bats (ČESON) on monitoring bats. As part of the activity, our staff members attend three major wintering sites and about 24 summer colonies of bats.

ÚČAST NA KONFERENCÍCH A ZASEDÁNÍCH ODBORNÝCH KOMISÍ UCSZOO

PARTICIPATION IN CONFERENCES AND UCSZOO SPECIALIST COMMITTEE MEETINGS

Zasedání UCSZOO Komise pro plazy a obojživelníky

24.–25. 1. 2018, Zoo Praha, Česká republika – *Martin Maláč, Jan Vašák*

Zasedání UCSZOO Komise pro výživu

13.–14. 2. 2018, Zoo Ostrava, Česká republika – *Marek Dohnal, Richard Viduna*

Společné zasedání UCSZOO Komisí pro žirafy, antilopy, koňovité a vzácná plemena domácích zvířat

20.–22. 2. 2018, Zoo Praha, Česká republika – *Petr Kříž, Martin Slepica, Richard Viduna*

Společné zasedání UCSZOO Komisí pro jelenovité a ovce a kozy

11.–13. 4. 2018, Zoo Bojnice, Slovensko – *Martin Slepica*

Zasedání UCSZOO Komise pro papoušky

18.–19. 4. 2018, Zoo Děčín, Česká republika – *Michal Kratochvíl, Karel Růžička*

Společné zasedání UCSZOO Komisí pro malé kočky, velké kočky, polo-opice, kosmanovité, starosvětské primáty a gibony a lidoopy

24.–27. 4. 2018, Zoo Hluboká nad Vltavou, Česká republika – *Marek Dohnal, Šárka Krčilová, Jan Vašák*

Aye-aye International Husbandry Workshop

26.–27. 4. 2018, Durrell Wildlife Conservation Trust, Trinity, Jersey – *Richard Viduna*

3rd Joint TAG Chairs Meeting & TAG Midyear meetings

30. 4.–4. 5. 2018, Zoo Budapešť, Maďarsko – *Richard Viduna*

EAZA Small Mammal TAG mid-year meeting

23.–27. 5. 2018, Zoo Halle, Německo – *Richard Viduna*

Zasedání UCSZOO Komise zoologicko-legislativní

12. 6. 2018, Zoo Jihlava, Česká republika – *Richard Viduna*

Společné zasedání UCSZOO Komisí pro ochranu fauny ČR a SR a in-situ projekty

21.–22. 6. 2018, Zoo Olomouc, Česká republika – *Martin Maláč*

EAZA Monotreme and Marsupial TAG mid-year meeting

26.–27. 6. 2018, Zoo Stuttgart, Německo – *Richard Viduna*

EAZA Annual Conference

15.–23. 9. 2018, Zoo Attica, Řecko – *Jan Vašák, Richard Viduna*

Společné zasedání UCSZOO Komisí pro ploutvonožce a ryby

3.–4. 10. 2018, Zoo Brno, Česká republika – *Pavel Hájek, Jan Menger, Richard Viduna*

Společné zasedání UCSZOO Komisí pro ptáky a výživu

17.–18. 10. 2018, Zoo Liberec, Česká republika – *Michal Kratochvíl, Richard Viduna*

73rd WAZA Conference

21.–25. 10. 2018, Khao Kheow Open Zoo Bangkok, Thajsko – *Jan Vašák*

Společné zasedání UCSZOO Komisí pro evidenci zvířat, transporty zvířat a komise zoologicko-legislativní

6.–7. 11. 2018, Česká zemědělská univerzita v Praze, Kostelec nad Černými lesy, Česká republika – *Jan Menger, Richard Viduna*

Společné zasedání UCSZOO Komisí pro marketing a vzdělávání

7.–9. 11. 2019, Zoo Hluboká nad Vltavou, Česká republika – *Jan Foltán, Pavla Jarošová, Kateřina Martínková, Olga Štrejbarová, Radka Vaňková*

Zasedání UCSZOO Komise pro výstavby

14.–16. 11. 2018, Zoo Ostrava, Česká republika – *Jiří Zita*

Účastníci pololetního zasedání EAZA Small Mammal TAG v německé Zoo Halle, foto: Richard Viduna

Účastníci vůbec prvního pololetního zasedání EAZA Monotreme and Marsupial TAG v německé Zoo Stuttgart, foto: Dušan Šudák, Zoo Brno

VÝSTAVBA A ÚDRŽBA CAPITAL DEVELOPMENT AND MAINTENANCE

Základním úkolem střediska je zabezpečení chodu zahrady po stránce technické a bezpečného provozu. Práce spojené s údržbou jednotlivých objektů si z velké části provádíme sami, složitější celky pak zadáváme a realizujeme subdodavatelsky. Rok 2018 byl především ve znamení oprav a úprav jednotlivých objektů.

Z kraje roku jsme se pustili do rekonstrukce přípravy jídel ve stravovacím provozu hlavního vstupu „Bar Bar“. V přípravně jsme provedli nové rozvody vody, kanalizace a elektroinstalace. Instalovali jsme novou výkonnou digestoř, stoly a police v nerezovém provedení, nové osvětlení. Rovněž jsme prostor obložili novými keramickými obklady. V prostoru sezení jsme zabudovali teplovzdušné infrazářiče a vytvořili tak návštěvníkům lepší tepelnou pohodu. V expozicích tropického pavilonu Escondido jsme nově nainstalovali zařízení na vlhčení vzduchu. Provedli jsme nové oplocení ve výběhu pro tapíry a kapybary tak, abychom zvířata odclonili od zatrávněné plochy v mokřích a deštivých dnech. Ve výběhu vlků došlo k nastavení oplocení kari sítěmi s povrchovou úpravou v koxmaxitu tak, aby vlci oplocení nepřekonal. Opravili jsme subdodavatelsky hřebeny rákosových střech hlavního vstupu. V prostoru před hlavním vstupem jsme vybudovali s přispěním dotace ve výši 500 000 Kč od krajského úřadu Kraje Vysočina cykloboxy. Tomu předcházela nová přípojka nízkonapěťových kabelů a přemístění parkovacího automatu. Plocha se kompletně zadláždila novou zámkovou dlažbou. Kolem voliér pro dravé ptáky se vybudoval okapový chodník. V prostoru vedle ptačí voliery jsme nově vybudovali expozici pro nosáky, kterou jsme zasítovali novou polypropylénovou sítí. V letních měsících jsme se pustili do náročnější rekonstrukce chovného zařízení pro velemyši. Součástí této rekonstrukce byl nový krov včetně plechové krytiny, zateplení střešního pláště, elektroinstalace a vybudování kojí pro zvířata z kvalitního pleťva. Museli jsme v podzimních měsících dodavatelsky provést opravu gabionové stěny kolem Jihlávky v prostoru před vjezdem do zásobovacího dvora. V průběhu října jsme začali s rekonstrukcí rákosových střech pavilonu plameňáků a lemůřů v Matongu. Nová střecha je zateplená s krytinou z umělého rákosu, který lépe odolá povětrnostním vlivům. Pře koncem roku jsme zakoupili nový multifunkční traktor pro potřeby údržby a zahradnického úseku. Je vybaven hydraulickou shrnovací lžící, posypovým strojkem, vidlemi na nakládání. Je to dobrý pomocník v zimním období na odklizení sněhu z hlavních komunikačních tahů.

Jiří Zita

Vedoucí oddělení výstavby a údržby
Head of Development and Maintenance Dpt.

Závěrem mi dovoluji zmínit činnosti, kterými se středisko údržby rovněž zabývá. Jsou to drobné opravy zábradlí a výplní, opravy vyhlídek, laviček, stolů, dřevěných palisád, výměny rozbitých prosklených portálů. Zajišťujeme rovněž zásobování krmiv pro zvířata a údržbu strojového parku. Koordinujeme ve spolupráci předprojektovou a projektovou přípravu včetně příslušných výběrových řízení a činností spojených s vydáním stavebních povolení a kolaudací. I tento rok byl po stránce organizační a údržby velice náročný, proto si nesmírně vážím práce všech svých kolegů, kteří se podíleli na zdárném plnění úkolů.

SUMMARY

The basic task of the department is making sure that the zoo is run as appropriate in terms of technology and safe operation. The work related to the maintenance of the individual facilities is largely carried out internally; rather complex projects are outsourced. Early in 2018, we approached to the project of refurbishing the meal preparation centre which is part of the catering facility (Bar Bar) included in the main entrance complex. An air humidifier installed in the exhibits located in the tropical house of Escondido became a new addition. In the wolf enclosure, the fence was extended using powder-coated welded mesh sections to prevent the animals from overcoming the fence. Ridges of the reed roofs that cover the main entrance were repaired through a specialised contractor. In the area in front of the main entrance, boxes for bicycles were erected and installed with the financial assistance received from the Vysočina Region Authority. In the area next to the bird aviary, we built a new exhibit designed for coatis; the facility was roofed by a newly-purchased polypropylene net. In the summer, we embarked on a rather complex operation of redesigning the breeding facility for giant cloud rats. In the autumn, the gabion wall lining the River Jihlávka in the area situated in front of the entrance into the operating yard behind the scenes was repaired through a contractor company. During October, we launched the process of refurbishment of reed roofs of the flamingo house and the lemur house in the Matongo exhibit. The new roofs will be heat-insulated and covered with an artificial, reed-like material that will be better in resisting weather.

The past year was another challenging period in terms of organisation and maintenance; accordingly, I highly respect the work of all of my colleagues who were involved in performing tasks with commitment.

Cykloboxy před hlavním vstupem

PODPOŘIL

Kraj Vysočina

ZAHRADNICKÁ ČINNOST HORTICULTURE

Rok 2018 pro zahradnické oddělení probíhal zpočátku ve znamení generálního úklidu v zázemí zoo. Všechny letité zbytky stavebních materiálů byly odvezeny na skládky. Zbytky substrátů, písků apod. byly použity na úpravy terénu, na který pak byly složeny použitelné zbytky především dřevěných prvků na vybavení a opravy jednotlivých expozic a výběhů. Ve spolupráci s oddělením údržby jsme s použitím asfaltového recyklátu rozšířili parkovací plochu pro parkování vozidel zaměstnanců zoo.

V uklizeném prostoru podél plotu za předváděcí loukou pro dravce jsme po navázce nové zeminy založili nový trávník a vytvořili základy nových porostů bambusů. Bambusy kromě dekorativní funkce by v budoucnu měly sloužit i jako potrava pro chovaná zvířata, především pro pandy červené, listožravé opice a velemyši obláčkové. Vysadili jsme vzrostlé sazenice dvou rodů bambusů (*Fargesia*, *Phyllostachys*) a to *Fargesia nitida* 'Pillar' – 6 ks, *Fargesia murielae* x *nitida* 'Viking' – 6 ks, *Fargesia* sp. *jiuzhaigou* 1 – 6 ks, *Phyllostachys aureosulcata* 'Aureocaulis' – 6 ks, *Phyllostachys bisetii* – 6 ks a *Phyllostachys humilis* – 6 ks. Celkem tedy 36 ks v 6 druzích zimovzdorných bambusů. Jde především o to, kterým druhům se bude v našich podmínkách dařit, a ty potom případně vysadíme ještě ve větším počtu, tak aby byl zajištěn dostatek čerstvého krmení pro výše zmíněná zvířata.

Pokáceli a odstranili jsme několik stromů z části suchých a z části poškozených větrem a nahradili je výsadbou plodonosných keřů a stromů. Opět tak, aby plody bylo možné použít pro potřeby zoo na krmení. Jednalo se o stromy jeřáb ptačí (*Sorbus aucuparia*), hloh kuří noha (*Crataegus crus-galli*), švestku domácí (*Prunus domestica*), třešeň ptačí (*Prunus avium*) a o keře černý jeřáb (*Aronia*) a dřín obecný (*Cornus mas*). Celkem bylo vysazeno 20 ks vzrostlých sazenic, které byly pořízeny z prostředků darovaných firmou CPI Jihlava Shopping. Při kontrole porostů poškozených větrem jsme objevili další smrky napadené kůrovcem, které jsme odstraňovali už v roce 2016. Jedná se prakticky o všechny zbylé smrky na území zoo. Tyto stromy budou odstraněny hned na počátku roku 2019. A i za tyto stromy se počítá s náhradní výsadbou především listnáčů. Dále jsme pokáceli další stromy (akáty) poškozené dřevokaznými houbami, které by případným pádem mohly ohrozit nebo poranit návštěvníky. Na místě poražených stromů byl vytvořen odpočinkový koutek se sedačkami a stolkem. I za tyto stromy se počítá s náhradní výsadbou hned v následujícím roce.

Jinak z ostatních zahradnických prací, které stojí za zmínku, byla provedena sanace trávníku ve výběhu tapírů. Tento trávník byl založen v loňském roce a vzhledem k ještě nezapojenému travnímu porostu bylo nutné místa poškozená zvířaty znovu doplnit substrátem a dosít novým travním osivem. Při této příležitosti postavili zahradníci ve spolupráci s oddělením údržby u ubikací pro tapíry nový plot z dřevěných krajín tak, aby bylo možné do budoucna případně oddělit chovaná

Ing. Jiří Štorek

Vedoucí zahradnického úseku
Head of Gardening Dpt.

zvířata a provádět nerušené zásahy ve výběhu tapírů. Stejně tak se podíleli na výstavbě nového plotu ze štípaného akátu, kterým bylo nutno nahradit již starý a poničený plot u pokladny u řeky. Zároveň s opravou byl plot doplněn o novou bránu, která umožní výjezdy ze zahrady pro zelené krmení.

V průběhu celého roku probíhaly klasické zahradnické práce jako úpravy travnatých ploch, udržování stromů a keřů, péče o tropický pavilon a mobilní zeleň. Současně mají zahradníci na starost úklid celé zoo včetně udržování sjízdnosti komunikací v zimním období, zajišťování odvozu odpadků, chlěvské mrvy, plastů, papíru a pod. Všechny tyto práce směřovaly k tomu, aby se u nás návštěvníkům líbilo a aby se k nám rádi vraceli. Velký dík patří všem, kteří nám po celý rok pomáhali a bez nichž bychom jen těžko všechny potřebné práce zvládali.

SUMMARY

The beginning of the year 2018 was marked by the activity of cleaning facilities and areas behind the scenes and enlarging the car park for employees. Subsequently, various bamboos (e.g. *Fargesia* or *Phyllostachys*) were planted in the area that will, after growing up, form part of the diet for certain animals in stock.

Several dry and significantly damaged trees were felled and replaced by trees and shrubs with edible fruit and leaves; these too will serve as additional sources of food in future. The process of eliminating spruces infested by bark beetle continues in the zoo grounds. Significantly damaged as a result of former construction projects, the grassy area in the tapir exhibit underwent restoration. Some of the fences made of split acacia logs were repaired. Last but not least, removing garbage, mowing grass, and managing vegetation in the grounds and inside animal houses formed an essential part of horticulturists' activities.

Jaro v japonské zahradě

Vydala Zoologická zahrada Jihlava, příspěvková organizace, 2019
Fotografie: archiv Zoo Jihlava, pokud není v textu uvedeno jinak
Grafika a DTP: Jan Morkus
Tisk: PROTISK Prchal s.r.o., Velké Meziříčí
Náklad: 500 ks

Texty neprošly jazykovou úpravou.

**ZOO
JIHLAVA**

**ZOOLOGICKÁ ZAHRADA JIHLAVA,
PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE**

Březinovy sady 5642/10

586 01 Jihlava

Czech Republic

Tel: +420 567 573 730

E-mail: info@zoojihlava.cz

www.zoojihlava.cz